

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____

din _____ 2025

cu privire la aprobarea Programului Strategic al Sectorului de Acvacultură 2026-2030

În temeiul art. 8 alin. 8-9 din Legea nr. 288/2024 privind politica în sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 1-4 art. 4), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programului Strategic al Sectorului de Acvacultură 2026-2030 (se anexează).

2. Autoritățile administrative centrale și instituțiile publice responsabile:

2.1 vor realiza acțiunile prevăzute în Planul de acțiuni pentru anii 2026-2028 privind implementarea Programului Strategic al Sectorului de Acvacultură 2026-2030;

2.2 vor prezenta, anual, până la data de 1 februarie, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare informația cu privire la realizarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni pentru anii 2026-2028.

3. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare:

3.1 va prezenta Guvernului până la data de 25 februarie, raportul anual de progres privind implementarea Programului;

3.2 va prezenta Guvernului spre aprobare, până la 1 septembrie 2028, Planul de acțiuni pentru anii 2029-2030 pentru etapa a II-a de implementare a Programului.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

PRIM-MINISTRU

Dorin RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul agriculturii
și industriei alimentare

Ludmila Catlabuga

Ministrul finanțelor

Victoria Belous

Programul Strategic al Sectorului de Acvacultură 2026-2030

Capitolul I.

INTRODUCERE

1. Programul Strategic al Sectorului Acvaculturii 2026-2030 (PSSA) reprezintă un instrument important pentru dezvoltarea durabilă a acvaculturii în Republica Moldova, contribuind semnificativ la creșterea economică, la protecția mediului și la asigurarea securității alimentare.

2. În baza Acordului de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, accesul pe piața europeană – cea mai mare piață din lume – oferă oportunități considerabile pentru exportul și valorificarea produselor de origine acvatică. Această deschidere economică este nu doar o oportunitate comercială, ci și un stimulent pentru dezvoltarea sectorului de acvacultură din Republica Moldova pe principii sustenabile. Accesul la piața europeană implică respectarea unor standarde riguroase de calitate, siguranță alimentară și trasabilitate a produselor, ceea ce impune modernizarea și optimizarea proceselor de producție, procesare și distribuție. În acest context, antreprenorii și producătorii din sector sunt încurajați, să adopte practici inovatoare, să investească în tehnologii ecologice și să dezvolte parteneriate durabile pentru a asigura competitivitatea produselor moldovenești.

3. Cu resursele de apă disponibile și cunoștințele tehnice în domeniul producției piscicole, Republica Moldova are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea unei acvaculturi durabile. Țara dispune de circa 6000 bazine naturale și artificiale, care pot fi valorificate eficient pentru creșterea speciilor acvatice, contribuind astfel la diversificarea economiei rurale și la consolidarea securității alimentare. Cu toate aceste beneficii, sub-sectoarele din domeniul producerii și procesării peștelui din Republica Moldova se confruntă cu provocări majore, care limitează dezvoltarea acestui sector strategic. Printre principalele impedimente se numără lipsa investițiilor, infrastructura învechită sau insuficient dezvoltată pentru creșterea, recoltarea, procesarea și distribuția peștelui. Multe întreprinderi din acest sector operează cu echipamente depășite, ceea ce afectează productivitatea și competitivitatea pe piață, dar și accesul la piețele externe.

4. PSSA va servi drept impuls pentru relansare dezvoltării sectorului în conformitate cu realitatea și tendințele moderne. Adoptarea Legii nr. 288/2024 privind politica în sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură impune o reformă esențială a acestui domeniu, fiind un pas crucial în valorificarea întregului său potențial.

5. Scopul PSSA este de a transforma și dezvolta sectorul acvaculturii din Republica Moldova într-un sector economic modern, sustenabil și competitiv, pentru a fi integrat pe piața europeană și capabil să contribuie semnificativ la securitatea alimentară și la dezvoltarea socio-economică a țării, prin mai multe aspecte interconectate, cum ar fi:

5.1 Modernizarea și creșterea competitivității sectorului - depășirea impedimentelor actuale (venituri scăzute, concurență neloială, lipsa organizării) prin orientarea către specii cu o valoare adăugată mai mare, sprijinirea procesării și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură;

5.2 Dezvoltare durabilă și reziliență la schimbările climaterice - asigurarea extinderii capacităților de producție, realizează într-o manieră responsabilă față de mediu, adaptându-se la schimbările climatice și creșterea rezistenței sectorului;

5.3 Armonizare și integrare Europeană - alinierea sectorului la Politica Comună în domeniul Pescuitului și la alte strategii europene relevante, facilitând procesul de aderare la UE și permițând accesul la expertiză, bune practici și fonduri europene;

5.4 Securitate alimentară națională - asigurarea necesarului de produse piscicole pe piața internă, reducând dependența de importuri și consolidând autonomia alimentară;

5.5 Creștere economică și dezvoltare regională – crearea locurilor de muncă și stimularea dezvoltării economice a zonelor rurale și valorificarea potențialului acvaculturii;

5.6 Consolidarea capacităților instituționale și colectarea datelor – susținerea dezvoltării sistemelor de inspecție și control, promovarea cercetării și inovării, și încurajarea colectării și utilizării datelor pentru o gestionare eficientă și transparentă a sectorului.

6. Sarcina PSSA este de a transforma acvacultura din Republica Moldova dintr-un sector cu potențial latent într-o ramură economică modernă, durabilă, competitivă și aliniată la standardele europene, capabilă să contribuie semnificativ la bunăstarea națională. Instrumentele PSSA au un rol important în asigurarea accesului la finanțare și în stimularea capacității de creștere a fermelor și întreprinderilor mici în zonele rurale. PSSA va asigura coeziunea necesară dintre acțiunile Guvernului și angajamentele asumate de Republica Moldova pentru realizarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, inclusiv prin prisma principiului „Nimeni să nu fie lăsat în urmă”, creând contextul potrivit pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă, ODD 9 „Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației” și ODD 14 „Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă”.

Capitolul II. ANALIZA SITUAȚIEI

Prezentarea generală a sectorului de acvacultură

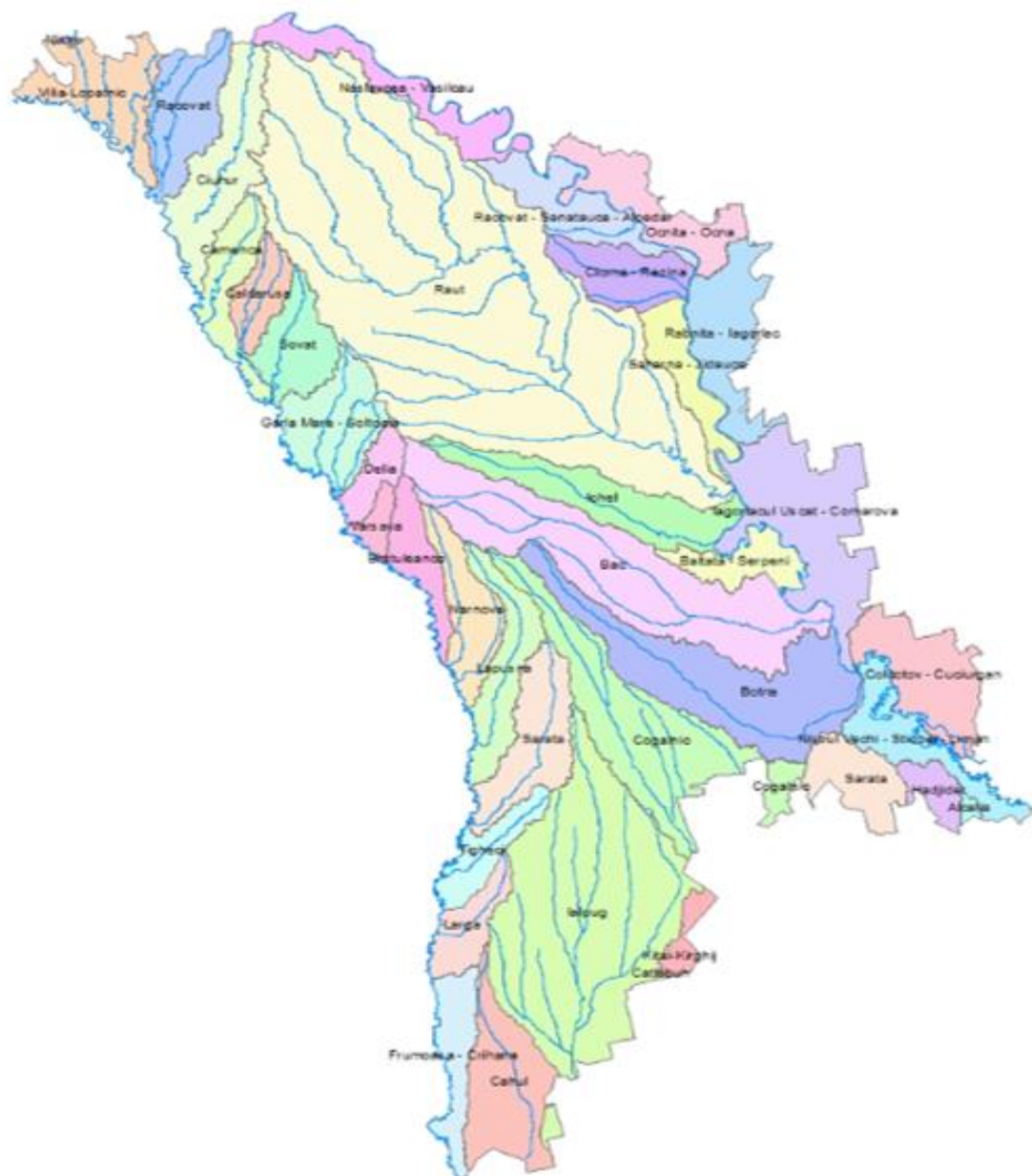
1.1 Resurse acvatice pentru sectorul acvaculturii

7. Bazinul hidrografic al Republicii Moldova este reprezentat prin 3621 râuri și pârâuri cu lungimea totală de circa 16.000 km, inclusiv 7 cu lungimea de

peste 100 km, 247 - de peste 10 km; pe un sector de 700 m curge și Dunărea. Cele mai lungi râuri sunt Nistru, Prut, Răut, Bîc, Botna, Ichel, Cogîlnic și Ialpug (Fig.1)

Figura 1

Harta bazinelor hidrografice ale Republicii Moldova

8. Densitatea medie a rețelei hidrografice este de $0,48 \text{ km}^2$. Cel mai mare debit al râurilor se înregistrează primăvara, când se topesc zăpezile. Resursele de apă transfrontaliere ale fluviilor Nistru și Prut constituie în medie 90% din totalul resurselor de apă din țară. Bazinul Nistru nu are mari afluenți, dar are în schimb numeroase fluxuri mici. Rețeaua hidrografică a râului Nistru este dominată de peste 14 000 râuri mici, cu o lungime de până la 10 km. Rata medie anuală de evacuare a râului Nistru măsurată la punctele de intrare și ieșire ale Republicii Moldova este de $288 \text{ m}^3/\text{s}$ (tabelul 1).

Tabelul 1

Fluxul mediu anual de apă al râurilor majore din bazinul Mării Negre

(km²)

Râul	Aria de captare (km ²)	Evacuarea anuală medie a debitului (m ³ /s)	Fluxul anual total (km ³)
Dunărea	817	6 300	200
Nipru	503	1 375	43.5
Nistru	72.1	288	9.1
Bugul de Sud	63.7	69	2.2

9. Fluviul Nistru este principala sursă de apă potabilă în Republica Moldova și pentru o parte semnificativă a Ucrainei, în special regiunea Odessa. Potențialul bazinului Nistru de generare a hidroenergiei este considerat a fi relativ scăzut din cauza pantelor sale plane și de aici, scăderea debitului de apă produs pe râu.

10. Râul Prut acoperă o suprafață de aproximativ 24% din teritoriul țării. Fluxul său mediu anual este de 89 m³/s. Pe râul Prut se află o amenajare hidroenergetică, precum lacul de acumulare Costești-Stanca. Datorită izvoarelor și a scurgerilor de zăpadă din Munții Carpați, debitele maxime ale râurilor Nistru și Prut apar în mod normal în primăvară.

11. Lacurile naturale sunt amplasate, majoritatea, în luncile râurilor Prut (Beliu, Rotunda, Foltane) și Nistru (Nistrul Vechi, Cuciurgan).

12. În proprietate publică sunt circa 4220 acumulări de apă cu o suprafață totală de peste 300 km² și o capacitate totală de păstrare a apei de circa 1,5 km³, din acestea 126 cu un volum mai mare de 1 mil. m³. Apa din aceste lacuri este destinată pentru irigație, pescuit, odihnă, necesități industriale, protecția contra inundațiilor.

13. În Moldova există două rezervoare mari: lacul de acumulare Costești-Stanca pe râul Prut (cel mai mare; 678 mil. m³), gestionat în comun de România, și lacul de acumulare Dubăsari (235 mil. m³) pe râul Nistru.

14. Apa subterană este o sursă subterană majoră de apă menajeră și industrială. Reîncărcarea naturală a acestui acvifer este limitată și există o amenințare de supraexploatare, cât și de pierdere permanentă a capacității. Nivelul apelor subterane din toată țara este influențată de nivelul hidrologic al lacurilor situate de-a lungul bazinului hidrografic al râurilor Prut și Nistru. Nivelul apelor din lacuri este ridicat în sezonul de iarnă când precipitațiile sub formă de zăpadă se topesc lent. Din punct de vedere socioeconomic, nivelul acestor ape poate avea un efect semnificativ asupra afacerilor din sectorul agroalimentar și anume:

- menținerea nivelului apelor de suprafață și subterane necesare pentru irigare;
- amortizarea microclimatică a fluctuațiilor de temperatură;
- păstrarea resurselor acvatice pentru practicarea eficientă a pisciculturii;
- sporirea biodiversității pentru scopuri recreative și turism rural.

1.2 Managementul bazinelor de apă și potențialul lor actual

15. Creșterea peștelui în heleșteie de apă dulce reprezintă o ramură importantă a acvaculturii în Republica Moldova, având un potențial semnificativ pentru dezvoltarea economică și asigurarea securității alimentare. În prezent, corpurile de apă ce se află în proprietatea/ autorităților publice locale și Administrației Naționale Apele Moldovei și a proprietarilor privați.

16. De la reforma administrativă din 2017, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare este responsabil de supravegherea și coordonarea sectorului de acvacultură.

17. Creșterea dinamică a producției piscicole autohtone și cererea consumatorilor din ultimii ani indică faptul că sectorul acvaculturii devine din ce în ce mai important în economia Republicii Moldova. Dezvoltarea durabilă a sectorului de acvacultură reprezintă o necesitate socio-economică pe termen mediu și lung.

18. Conform datelor statistice ale Centrului pentru Cercetare „ACVAGENRESURS”, actualmente IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară, cea mai mare parte a suprafeței de apă a țării, de 96.000 ha, este formată din 4220 de bazinele acvatice artificiale (51710 ha) din ele 39,7% (20,507 ha) din suprafața de apă din lacurile artificiale sunt utilizate în acvacultura de ape dulci. În prezent, sunt implicate în producția de pește de apă dulce peste 1000 de ferme piscicole, din ele doar 362 de exploatații sunt autorizate sanitar veterinar pentru producerea peștelui de consum și materialului de populat, inclusiv:

- 5 ferme pentru producerea sturionilor;
- 11 pepiniere piscicole – pentru reproducerea naturală și artificială și creșterea materialului de populat piscicol;
- 10 complexe de reproducție cu incubatoare – pentru reproducerea artificială.

19. Pepinierele piscicole și complexele de reproducție contribuie în procesul de menținere a fondului genetic piscicol și de reproducere a materialului de populat piscicol pentru popularea și repopularea fermelor piscicole.

1.3 Capacitatea de producție. Structura producției din acvacultură pe specii

20. Principala sursă de produse piscicole în Republica Moldova este obținută din acvacultura de heleșteu de apă dulce, care se caracterizează din punct de vedere tehnologic prin două direcții: creștere semi-intensivă a ciprinidelor în bazine de pământ (heleșteie, iazuri și lacuri) și creșterea intensivă (a speciilor valoroase), direcție mai nou aplicată în Republica Moldova, prin metode de recirculare a apei în bazine artificiale.

21. Producția de pește în Republica Moldova, similar cu tendințele majorității țărilor din Europa Centrală și de Est, vizează în primul rând satisfacerea cerințelor pieței interne. Datorită interesului crescând al piscicultorilor, începând cu anul 2016, s-a înregistrat o creștere constantă a producției de pește, depășind 2000 de tone până în anul 2023.

22. Cu toate acestea, actualmente se înregistrează un deficit semnificativ între producția internă și necesarul de consum, așa cum indică datele (Tabelul

nr.2). Aproximativ două treimi din consumul total de pește din Republica Moldova este asigurat din importuri, constând în mare parte din resurse maritime. Această dependență majoră de importuri subliniază necesitatea consolidării și dezvoltării continue a sectorului acvaculturii naționale.

Tabelul 2

Volumul de producere și consumul peștelui în Republica Moldova

(tone)

Dinamica producerii								
Producția și consumul de pește	anii							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Producția piscicolă autohtonă, t	12011	12083	12500	12680	12900	13900	14200	14130
Consumul, total, t	37201	38519	39106	39220	39480	41980	43600	44230
Import, tone	25190	26436	32899	26620	26580	28080	29600	30100

23. Productivitatea piscicolă medie a heleșteielor constituie 700 kg/ha. În condițiile de introducere a tehnologiilor corespunzătoare, prin popularea cu material de populat, obținut de la reproducătorii de prăsilă, este de 2000 kg/ha, iar cu material de populat (puiet de o vară) - până la 3000 kg/ha.

24. Pe fondalul lipsei de capital, fermele piscicole funcționează la capacitate redusă, iar amenajările piscicole se confruntă cu probleme majore legate de alimentarea cu apă, probleme cauzate de secetă, dar și de consumul în amonte pentru irigarea terenurilor agricole aflate în vecinătatea bazinelor folosite pentru piscicultură, poluarea apei la intrare generată de activitățile învecinate precum agricultura, dar și cu atacul păsărilor ihtiofage, în deosebi de cormorani, populațiile cărora sa mărit în ultima perioadă. Toți acești factori au un impact major asupra nivelului de producție de pește.

25. Cantitățile de pește produse, per specie, în perioada ultimilor 3 ani este reflectată în tabelul nr. 3.

Tabelul 3

Volumul producerii peștelui în Republica Moldova

(tone)

Dinamica producerii				
Producția de pește		anii		
N/o	Denumirea speciei	2021	2022	2023
1	Crap (Cyprinus carpio)	5560	5465	5280
2	Caras (Carassius auratus gibelio)	2170	2170	2200
3	Cosaș (Ctenopharyngodon idella)	140	140	180
4	Sînger (Hypophthalmichthys molitrix)	5000	5250	5190

5	Novac (Hypophthalmichthys nobilis)	1000	1100	1200
6	Somn european (Silurus glanis)	5	5	10
7	Șalău (Sander lucioperca)	25	70	70
	TOTAL	13900	14200	14130

26. Structura producției din acvacultură pe specii până în 2023 a fost dominată de ciprinide (5280 tone), alături de complexul speciilor: 5190 tone sânger și 2200 tone caras, care reprezintă peste 85% din producția totală obținută în anul 2023. Acestea sunt urmate de producția de novac în mărime de 1200 tone.

27. Acvacultura locală urmează să se alinieze acvaculturii europene, care are un înalt nivel tehnic și de sustenabilitate a mediului și oferă pește de calitate, produs la standarde de sănătate animală și protecție a consumatorilor, care constituie un avantaj competitiv major pentru acvacultura Uniunii Europene.

28. Având în vedere că în ultimii ani s-au intensificat mișcările de material biologic intracomunitar au crescut riscurile și vulnerabilitățile ihtiopatologie. Aceste riscuri și vulnerabilități sunt amplificate și de lipsa specialiștilor în ihtiopatologie, capabili nu doar să constate mortalități și să declare carantină, ci și să acționeze profilactic prin tratamente specifice, în acord cu legislația aplicată. Este necesar, la nivel național, un program de monitorizare și prevenție a bolilor la pești, pentru a evita tratamentele care pot diminua calitatea produsului. Trebuie acordată o atenție deosebită finanțării pentru dezvoltarea unei rețele naționale de laboratoare specializate și autolaboratoare, dar și instruirea de bază a fermierilor privind măsuri de insecuritate, profilaxie și tratament, ca și pentru specializări mai avansate (în cadrul învățământului superior de acvacultură și pescuit) în ihtiopatologia aplicată.

29. În același timp, acvacultura din Republica Moldova urmează să-și promoveze particularitățile specifice, care o apropie de condițiile sustenabilității prin tipul de tehnologie utilizat. Pentru dezvoltarea sectorului, vor fi prevăzute în Planul PSSA obiective și ținte care vor lua în considerare poziția relativă de start și circumstanțele sectorului de acvacultura actualmente funcțional în Republica Moldova.

1.3.1 Cultivarea peștelui în bazine de apă dulce

30. Republica Moldova dispune de resurse de apă dulce adecvate, inclusiv râuri, lacuri și heleșteie, care oferă condiții favorabile pentru acvacultura organică. Clima temperată continentală permite creșterea unei varietăți de specii de pește de apă dulce, printre care: Crap (Cyprinus carpio); Caras (Carassius auratus gibelio); Cosaș (Ctenopharyngodon idella); Sînger (Hypophthalmichthys molitrix); Novac (Hypophthalmichthys nobilis); Șalău (Sander lucioperca).

31. Acvacultura organică se efectuează prin popularea parțială a lacurilor de acumulare cu material de populat piscicol. Această direcție este una prioritară după potențialului de resurse. Posibilitățile potențiale ale suprafețelor și fondului genetic existent permit obținerea în următorii 10-12 ani a 25 000 de tone de pește autohton, ceea ce reprezintă 50 la sută din valoarea întregii producții de pește consumate. Pentru acest volum sunt necesare 2000 - 2200 de tone de material de populat piscicol.

32. Creșterea peștilor în viviere, este o metodă aplicată în lacurile și rezervoarele de răcire, care prezintă o perspectivă pentru Republica Moldova, care nu dispune de o zonă maritimă și rezerve limitate de corpuri naturale interne, fiind și modalitatea de valorificare integrală a biopotențialului de bazine de apă cu destinații complexe. Metoda constă în creșterea peștilor în viviere, care plutesc la suprafața apei datorită unor flotoare (obiecte plutitoare), sau pot fi fixate de substratul bazinului acvatic. Această metodă, actualmente este aplicată pe larg în regiunea transnistreană.

1.3.2. Cultivarea peștelui în bazine artificiale

33. Acvacultura industrială reprezintă o abordare modernă și eficientă a creșterii peștelui, care se distinge prin intensificarea proceselor de producție și controlul riguros al mediului de creștere. În contextul Republicii Moldova, această metodă capătă o importanță deosebită, în special pentru speciile de sturioni și hibrizii acestora, precum nisetru rusesc (*Acipenser gueldenstaedtii*), morunul (*Huso huso*), cega (*Acipenser ruthenus*), păstruga (*Acipenser stellatus*) și besterul (obținut din încrucișarea cegii cu morunul). Aceste specii sunt cultivate pentru producția de caviar alimentar, inclusiv și somnul african (*Clarias gariepinus*), introdus recent în acvacultura Republicii Moldova.

34. Sistemele permit un control precis al parametrilor apei (temperatură, oxigen, pH), asigurând condiții optime pentru creșterea peștilor și reducerea consumului de apă și impactului asupra mediului, prin filtrarea și reutilizarea apei. Densitatea mare de populare și hrănirea controlată permit obținerea unor producții ridicate pe unitatea de suprafață. Acvacultura industrială permite monitorizarea atentă a sănătății peștilor și prevenirea bolilor. Calitatea produselor finale (caviar, carne de pește) este superioară, datorită condițiilor controlate de creștere. Acvacultura industrială poate genera venituri semnificative și crea noi locuri de muncă. Exportul de caviar și carne de pește poate contribui la creșterea economiei naționale.

1.4. Pescuitul comercial

35. Pescuitul comercial în apele interioare din Republica Moldova nu este semnificativ pentru asigurarea pieței naționale cu pește tradițional valoros din punct de vedere economic. Principalele specii comerciale: platica (*Abramis brama*), crap (*Cyprinus carpio*), lican (*Sander lucioperca*), șprot (*Aspius aspius*), sânge (*Hypophthalmichthis molitrix*), novac *Hypophthalmichthis nobilis*, veveriță (*Ctenopharyngodon idella*), Esox lucius), somn european (*Silurus glanis*), melc (*Rutilus rutilus*), crap (*Carassius gibelio*), biban (*Perca fluviatilis*), raci (*Astacus leptodactylus*) în principalele rauri ale țării - Nistru și lacurile de acumulare Prut, Dubassari și Costesti-Stînca a scăzut brusc.

36. Urmare observațiilor ihtiologice și recomandărilor Institutului de Zoologie al Academiei de Științe a Moldovei, în scopul conservării resurselor biologice acvatice și asigurarea restabilirii acestora, prin Ordinul nr. 113 din 25 noiembrie 2015, pescuitul comercial a fost suspendat, pentru repopularea compensatorie a râurilor și a lacurilor de acumulare. Prin urmare piața internă este asigurată din produsele cultivate în exploatațiile piscicole și din produsele piscicole importate.

1.5. Procesarea peștelui. Comerțul cu pește și produse din pește

37. Republica Moldova nu dispune de piețe specializate dedicate exclusiv comercializării peștelui și produselor pescărești. Prin urmare, în orașe și centrele raionale, piețele agricole includ secții specializate pentru vânzarea peștelui viu, a celui congelat și a diverselor produse din pește. Pe lângă aceste secții, există și magazine independente sau departamente specializate în cadrul marilor lanțuri de magazine care comercializează pește și fructe de mare. Exemple notabile sunt „Pește”, „Ocean Fish”, „Telemar” și „METRO”. Acestea oferă atât pește produs în țară, cât și produse piscicole provenite din import. Vânzările de pește produs comercial în Republica Moldova se realizează atât angro, cât și cu amănuntul, pentru a acoperi diversele segmente de piață.

38. Procesarea peștelui în Republica Moldova este slab dezvoltată. Drept urmare, se consumă pește importat, disponibil în formă afumată, sărată sau uscată. La momentul actual, doar 20 de unități de procesare din întreaga țară dețin autorizația sanitar-veterinară necesară. Acest număr redus subliniază nu doar o capacitate limitată a industriei, ci și posibile provocări legate de conformitatea cu standardele de igienă și siguranță alimentară.

39. Peștele obținut din surse locale este supus doar unei prelucrări primare. Aceasta include operațiuni de bază precum decapitarea, eviscerarea (curățarea de intestine), filetarea, tocarea și congelarea. Alternativ, o mare parte din producția locală este comercializată în stare vie sau refrigerată. Lipsa unor tehnici avansate de procesare sau a unei diversificări a gamei de produse din peștele autohton reprezintă o oportunitate ratată pentru valorificarea la maximum a resurselor interne.

40. Fenomenul de urbanizare a populației Republicii Moldova influențează direct și semnificativ obiceiurile de consum ale peștelui. Pe măsură ce tot mai mulți oameni se mută în orașe, se observă o schimbare clară a preferințelor de la specii tradiționale la cele exotice și costisitoare. Un alt aspect important este trecerea de la achiziția și prepararea peștelui viu către alimentele prelucrate. Stilul de viață alert din mediul urban favorizează soluțiile rapide și convenabile. Produsele din pește deja prelucrate și gata de gătit devin mult mai atractive pentru consumatorii urbani, ceea ce subliniază și mai mult necesitatea unei industrii locale de procesare care să poată răspunde eficient acestei cereri în creștere. Această schimbare poate fi atribuită expunerii la diverse culturi culinare, creșterii veniturilor disponibile în mediul urban sau pur și simplu dorinței de a experimenta gusturi și texturi diferite.

41. Situația actuală a industriei de procesare a peștelui din Moldova, corelată cu schimbările demografice și de comportament ale consumatorilor, indică o piață cu un potențial neexploatat. Dezvoltarea acestei industrii ar putea reduce dependența de importuri, ar stimula economia locală și ar oferi consumatorilor produse autohtone diversificate și de calitate superioară.

1.6. Organizarea producerii nutrețurilor combinate

42. Experiența anilor trecuți arată că cea mai mare cantitate de pește de consum produs în Moldova a fost obținută printr-o metodă de cultivare intensivă, dar în ciuda faptului că furajele sunt destul de costisitoare în condițiile economice actuale din țară, producătorii se concentrează pe speciile tradiționale, în special pe

cultivarea ciprinidelor, care are prețul de vânzare și cererea consumatorilor mai mare, decât pentru peștii fitofagi, necesitând costuri mai mici.

43. Pentru obținerea producției piscicole în țară în volum de 25000 tone este necesar de crescut 2000-2200 tone material de populat (puiet de o vară; pește de un an). Astfel, pentru creșterea 2000 tone de pește – cantitatea necesară a nutrețurilor combinate va constitui - 5900 tone (în calcul de 50% de crap în policultură cu pești fitofagi). Pentru obținerea volumului material de populat al peștelui de consum (de două și trei veri) - cantitatea necesară a nutrețurilor combinate va constitui – 70000 tone/ anual.

44. Pentru menținerea materialului de prăsilă (coeficientul conversiei a hranei de la 6 până la 9 unități) va constitui – 300 tone; pentru profilaxia și tratamentul bolilor de pești este necesar de furajele combinate specializate – 3800 tone/anual.

45. La calcularea cerințelor privind hrănirea peștelui ar trebui să fie luate în considerare tempoul de creștere datorită bazei furajere naturale. În acest sens, este necesar să se efectueze raionarea acvatică a bazinelor acvatice pe teritoriul Republicii Moldova după zone de piscicultură de heșteie, prin determinarea nivelului productivității piscicole naturale pentru fiecare zonă.

46. Necesitățile interne ale nutrețurilor combinate va constitui 80000 tone/anual. Prin urmare parvine necesitatea planificării inițierea producerii nutrețurilor combinate, conform recepturilor speciale pentru pești, inclusiv și pentru profilaxia și tratamentul bolilor.

1.7. Conservarea, ameliorarea și gestionarea fondului genetic piscicol. Selecția și reproducerea

47. Intensificarea dezvoltării acvaculturii în Republica Moldova (cunoscută atunci sub numele de Republica Sovietică Socialistă Moldovenească) s-a accelerat după 1945. În acel moment, heșteiele de producție de pește aveau o suprafață totală de 30.000 ha, din care 12.000 ha erau heșteiele pentru reproducere.

48. La 17 martie 1945 a fost fondată, pe lângă Institutul Agricol de Stat M.V. Frunze din Chișinău, Stațiunii Experimentale Biologice pentru Piscicultură, care în decurs de 75 ani a trecut printr-o serie de reorganizări, ultimul succesor al căreia este IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară.

49. Până în 1950 Stațiunea Experimentală Biologică pentru Piscicultură a deținut 9 heșteie cu suprafața totală de 283 de hectare. În această perioadă, producția anuală de pește era de 34,7 tone. Mai târziu, în 1964, datorită creării sectorului pisciculturii de stat, producția piscicolă anuală a crescut la 250 de tone. Creșterea volumului producției piscicole se datorează populării bazinelor acvatice cu material de populat înalt calitativ și cu dezvoltarea fondului genetic național.

50. În cadrul Centrului pentru Cercetare a Resurselor Genetice Acvatice „ACVAGENRESURS”, actualmente IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară au fost create, aprobate și brevetate unicele din Republica Moldova patru rase de crap autohton recunoscute internațional:

- Crap de Telenești cu solzi;
- Crap de Telenești cu solzi în ramă și;

- Crap de Cubolta cu Solzi a fost introdus în Catalogul Raselor de Carp (*Cyprinus Carpio L.*) din țările Europei Centrale și de Est;
- Crap de Mîndic cu Solzi dispersați, evaluate de către selecționerii-experti internaționali (Belarus, Ucraina, Polonia și Ungaria) ca o realizare de selecție cu statut de rasă înalt-productivă. Rasele sunt caracterizate prin productivitatea înaltă, cu o capacitate bună de a căuta hrană și de a se alimenta activ la temperaturi comparativ joase ale apei, cu rezistență mărită la bolile infecțioase, care depășesc standardele existente: productivitatea piscicolă de pește de consum – cu 15-26%, prolificitatea lucrativă a femelelor – cu 46%, supraviețuirea larvelor de trei zile per femelă – cu 30-44%.

51. În prezent sunt create loturile de reproducători ai noilor generații ale raselor de crap cu o structură actualizată, eterogenitate înaltă și diversitate genetică, elaborată și implementată tehnologia exploatarea lor. Cota parte a crapilor, obținuți de la reproducătorii de rase, constituie 95% din volumul producerii crapului în republică.

52. Au fost create linii noi de pești fitofagi: sînger; novac; cosaș din generațiile (V-VI) de selecție; populațiile de heleșteu ai somnului european din generația a III de selecție din populația de heleșteu; loturile domestice de știucă, șalău etc. (tabelul 4).

Tabelul 4.

Fondul genetic piscicol autohton

Denumirea rasei/speciei	Realizări de selecție autohtone, numărul	Loturi de reproducători/ efectivul, buc.	Loturi de remonți/ efectivul, buc.
Rase			
Crap de Telenești cu solzi	4	5/1200	6/13600
Crap de Telenești cu solzi în ramă			
Crap de Cubolta cu solzi			
Crap de Mîndic cu solzi dispersați			
Linii autohtone			
Sînger	2	6/1000	6 (7000)
Novac	2	6/600	6 (3000)
Cosaș	2	6/300	5 (1000)
Crap	2	2/200	1/ 200
Loturile domestice (populațiile de heleșteu)			
Somn european	1	3/ 200	3/600
Șalău	1	3/600	3/1000
Știucă	1	1/100	1/200
Hibridi interraciali			
Hibridi/ larve, mln.buc	9/10,0		

53. Pentru a spori productivitatea heleșteielor, a fost evaluată capacitatea combinatorică a raselor de crap existente. În acest proces, au fost obținute nouă încrucișări interraciali (crosuri). Ca urmare se constată că productivitatea piscicolă a hibridilor a depășit-o pe cea a raselor parentale cu un exces de 150-214 kg/hectar.

Aceste rezultate subliniază potențialul semnificativ al hibridării în creșterea randamentului fermelor piscicole.

54. În prezent, rasele și liniile noi de pește create acoperă în totalitate necesitățile Republicii Moldova în ceea ce privește materialul piscicol pentru populare. Această realizare contribuie la mărirea cantității de pește destinat consumului și, totodată, elimină riscul introducerii și răspândirii bolilor asociate cu materialul piscicol provenit din import.

55. Pentru a preveni riscurile pierderii fondului genetic piscicol, este necesară introducerea unei game largi de măsuri (a se vedea planul de acțiune din anexa 2), care vizează asigurarea rezilienței genetice a populațiilor de pești autohtone și a celor cultivate, protejându-le de factori precum bolile, schimbările climatice sau practicile de reproducție necontrolate. Protejarea acestui fond genetic nu doar că garantează continuitatea progreselor înregistrate, dar asigură și o bază solidă pentru viitoarele inovații și adaptări în piscicultura din Republica Moldova.

1.8 Educație, formare și cercetare

56. Acvacultura din Republica Moldova necesită un nou impuls în dezvoltare. Promovarea acvaculturii sustenabile, competitive și diversificate, sprijinită de cercetări și tehnologii de ultimă oră ar permite să depășească problemele de acces și barierele administrative. Acvacultura în apele dulci din Moldova este o direcție de regenerare a ramurii agroindustriale, în dezvoltare a cărei rol important urmează să-l joace realizările științifice în domeniu.

57. IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară (în continuare INCAAMV) este instituția responsabilă de activitățile de cercetare-dezvoltare în scopul gestionării eficiente a resurselor acvatice, inclusiv studierea situației ihtiopatologice în heleșteie și factorii provocatori, care produc boli și pagube în exploatațile piscicole.

58. Instituția specializată în domeniul cercetărilor ihtiologice, hidrobiologice și ecologice în bazinele acvatice naturale este Institutul de Zoologie (laboratorul hidrobiologie și ecologie; laboratorul ihtiologie și acvacultură).

59. Cercetările curente se axează pe:

59.1 ameliorarea, conservarea și gestionarea resurselor genetice acvatice;

59.2 perfecționarea raselor, liniilor și crosurilor existente;

59.3 crearea loturilor de reproducători domestici pentru cultivarea în condițiile de heleșteie;

59.4 valorificarea și testarea unor noi obiecte de acvacultură (pește, crustacee, moluște);

59.5 elaborarea și adaptarea tehnologiilor moderne;

59.6 monitorizarea stocurilor de specii economic valoroși, rare și periclitate;

59.7 îmbunătățirea potențialului bioproductiv al corpurilor de apă;

59.8 elaborarea metodelor biologice de combatere a vegetație acvatice în exces în bazinele acvatice și unui sistem de protecție a peștilor, inclusiv utilizarea metodelor inofensive de profilaxie și tratament;

59.9 dezvoltarea direcțiilor prioritare noi – acvacultura sturionilor: crearea populațiilor de pești polyodon spatula, bester și cegă.

60. Pentru ridicarea gradului de pregătire a specialiștilor și lucrătorilor din sector, este necesar să se promoveze școlile profesionale, liceale și post liceale cu profil de pescuit, acvacultură și procesarea peștelui.

61. În continuare sunt necesare studii pentru evaluarea stocurilor de pește din apele interioare pentru a fi fundamentate deciziile de politică piscicolă și de stabilirea unor rețele între cercetători și fermieri, care să permită transformarea rezultatelor cercetărilor în inovare aplicată.

1.9. Mediul asociativ

62. Sectorul acvaculturii în Republica Moldova este relativ fragmentat, cu numeroși producători individuali sau mici, ceea ce poate limita puterea lor de negociere și capacitatea de a implementa politicile publice. Deși există asociații, precum Asociația Națională a Pescuitorilor din Republica Moldova, influența acestora ar putea fi încă insuficientă pentru a acoperi toate nevoile sectorului și pentru a reprezenta unitar toți actorii implicați (producători, procesatori, distribuitori).

63. Fermierii, în special cei mici, pot avea un acces limitat la cele mai recente informații despre tehnologii moderne, bune practici, standarde de calitate și oportunități de finanțare.

64. Organizarea sectorului ar putea facilita acest transfer de cunoștințe, pentru a asigura o dezvoltare robustă și sustenabilă a sectorului de acvacultură, dar și pentru organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură care este esențială pentru dezvoltarea sectorului, dar și o structurare eficientă, care să includă atât Organizațiile de Producători (OP), cât și Organizațiile Interprofesionale (OIP). Acestea reprezentând piloni ai unei piețe mature și competitive, capabile să răspundă provocărilor și oportunităților.

1.10. Colectarea datelor

65. În prezent, sectorul de acvacultură din Republica Moldova se confruntă cu o lipsă de date statistice fiabile și actualizate, informațiile colectate până acum, sunt adesea fragmentate, insuficiente și obținute prin proceduri indirecte, ceea ce face dificilă o analiză reală și completă a situației. Cauza ar fi, lipsa unei cadru normativ specific, absența unei autorități publice cu competențe clar definite, responsabilă de colectarea datelor statistice specifice acvaculturii, dar și activitatea neautorizată a producătorilor.

66. Republica Moldova urmează să facă pași importanți spre o organizare mai robustă a colectării datelor în sectorul acvaculturii. Succesul va depinde de implementarea coerentă a cadrului legislativ nou, de investițiile în capacitatea instituțională și tehnologică, și de o colaborare strânsă cu actorii din sector.

1.11. Intervențiile de susținere a sectorului de acvacultură

67. În prezent, sectorul acvaculturii este susținut de măsuri naționale de sprijin: Regulamentul privind măsurile și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea investițiilor din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 491/2023 (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144219&lang=ro#), care reglementează subvențiile pentru achiziționarea materialelor de construcție și

utilajelor pentru construcția, reconstrucția fermelor piscicole și echipamentelor tehnologice pentru acestea și Regulamentul privind acordarea plăților directe în sectorul zootehnic Hotărârea Guvernului nr. 492/2023 (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138123&lang=ro, pentru procurarea materialului piscicol de prăsilă (larve și alevine). Cu toate acestea, nicio exploatare piscicolă nu a beneficiat până în prezent de această măsură de sprijin. Motivul îl constituie faptul că nu există nicio fermă piscicolă atestată în categoria de prăsilă conform prevederilor actului normativ.

Tabelul 5

Beneficiarii de subvenții din sectorul Acvacultură

Anul	Beneficiari unici	Valoarea investiției, mil. lei	Suma subvenției solicitată, mil. lei	Suma subvenției debursată, mil lei
2021	3	5.05	1.21	1.07
2022	4	11.80	3.01	2.95
2023	5	6.92	2.45	1.91
2024	4	5.33	1.23	Apel în derulare
Total	5	29,1	7,9	5,9

68. Actualmente, Republica Moldova este la etapa modificării legislative pentru susținerea financiară a sectorului acvaculturii. Aceste modificări sunt determinate de necesitatea alinierii cadrului legal național la standardele Uniunii Europene (UE), precum și de provocările specifice cu care se confruntă acest sector. Principalele reforme și inițiative legislative includ:

68.1 Crearea unui cadru pentru organizarea sectorului acvaculturii și pieței produselor pescărești și de acvacultură, fiind impusă prin adoptarea Legii nr. 288 privind politica în sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, prin care a fost instituit Fondul pentru dezvoltarea sectorului acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură (în continuare FDSAOPPPA);

68.2 Crearea unui cadru pentru sprijinirea financiară a sectorului. În data de 29.04.2025 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 251/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind Fondul pentru dezvoltarea sectorului acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, normă prevăzută pentru aplicarea Fondului instituit prin Legea nr. 288/2024;

68.3 Organizarea sectorului prin formarea și recunoașterea organizațiilor de producători și organizațiilor interprofesionale, dar și alte măsuri pentru dezvoltarea sectorului acvaculturii. În data de 05.06.2025 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 335/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de recunoaștere a organizațiilor de producători și a organizațiilor interprofesionale din sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, care prevede procedura de recunoaștere a organizațiilor de producători și organizațiilor interprofesionale din sectorul de acvacultură. Prin urmare, sectorul de acvacultură și piața produselor pescărești și de acvacultură urmează să treacă printr-o

transformare în contextul pregătirii Republicii Moldova pentru aderare la Uniunea Europeană.

2. Cadrul legislativ

69. Cadrul legislativ național este reprezentat de:

69.1 Legea nr. 288/2024 privind politica în sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor piscicole și de acvacultură stabilește norme privind organizarea și administrarea sectorului acvaculturii, introducerea speciilor noi în fermele piscicole, organizarea cercetării științifice, dezvoltarea tehnologică și inovarea în sectorul de acvacultură, dar și instrumentul financiar pentru susținerea sectorului acvaculturii, Fondul pentru dezvoltarea sectorului acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură. Volumul mijloacelor Fondului se aprobă prin legea anuală a bugetului de stat, în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.

69.2 Legea nr. 149/2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura, reglementează pescuitului de control în scop științific, pescuitului comercial, pescuitul sportiv, amator și recreativ și ameliorativ în obiectivele acvatice naturale.

69.3 Legea nr. 272/2011 apelor, stabilește drepturilor de folosință a apei și promovarea investițiilor în domeniul apelor și reglementează condițiile de transmitere în folosință a terenurilor fondului apelor și a construcțiilor hidrotehnice.

69.4 Hotărârea Guvernului nr. 251/2025 cu privire la aprobarea Regulamentului privind Fondul pentru dezvoltarea sectorului acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, stabilește normele privind utilizarea surselor Fondului pentru dezvoltarea sectorului acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, instituit prin Legea nr. 288/2024 privind politica în sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură.

69.5 Hotărârea Guvernului nr. 335/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de recunoaștere a organizațiilor de producători și a organizațiilor interprofesionale din sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, reglementează funcționarea Comisiei de recunoaștere și procedura de recunoaștere a organizațiilor de producători și organizațiilor interprofesionale, instituite în conformitate cu Legea nr. 288/2024.

69.6 Hotărârea Guvernului nr. 228/2025 privind aprobarea Regulamentului pentru prevenirea, descurajarea și eliminarea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat.

69.7 Hotărâre de Guvern nr. 416/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind colectarea, recepționarea, procesarea, gestionarea și utilizarea datelor științifice din sectorul de acvacultură.

69.8 Hotărârea Guvernului nr. 56/2023 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2023-2030. Viziunea NSARD 2023-2030 se bazează pe realizarea sinergiei între domeniile economic, de mediu și social pentru a aborda impedimentele cheie din sectorul agricol și rural pentru perioada 2023-2030.

69.9 Hotărârea Guvernului nr. 977/2016 cu privire la aprobarea Regulamentului-tip de exploatare a lacurilor de acumulare/iazurilor/heleșteilor, stabilește criteriile generale pentru exploatarea corpurilor de apă unice și indivizibile, indiferent de forma de proprietate.

69.10 Hotărârea Guvernului nr. 239/2009 cu privire la aprobarea Normei sanitar-veterinare privind condițiile de sănătate a animalelor și produselor de acvacultură și măsurile de prevenire și combatere a anumitor boli la animalele acvatice.

Capitolul III. ANALIZA SWOT A SECTORULUI PRIN PRISMA COMPETITIVITĂȚII

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
• Dinamica de creștere durabilă a volumului și cotei de consum a peștelui autohton; • Cerere stabilă la produse alimentare de origine animală; • Peste 4220 de bazinele acvatice artificiale (51710 ha); • Peste 1000 de ferme piscicole, care produc material de populat și pește de consum; • Fondul genetic autohton înalt productiv: patru rase de crap aprobate cu rezistența sporită; liniile noi de selecție de pești fitofagi; populațiile de heleșteu de somn european, șalău, știucă; • Existența unei instituții publice pentru cercetare specializată inclusiv și în domeniul acvaculturii, care realizează o gamă largă de servicii de consultanță adresate fermierilor; • Tradiție în consumul de peste (sărbători religioase, alte obiceiuri); • Existența unei instituții cu capacități și potențial pentru colectarea datelor.	• Lipsa unui cadastru național a corpurilor de apă, care să includă caracteristicile hidrotehnice a acestora, date despre biopotențialul lor, indici hidrochimici, productivitatea piscicolă naturală; • Lipsa producerii furajelor combinate bine echilibrate pentru pești; • Lipsa sprijinului financiar guvernamental (subvenții, și politici de creditare); • Sprijin financiar insuficient pentru organizațiile științifice de profil; • Echipamente tehnologice și dotări insuficiente și învechite în sectorul piscicol; • Procesarea peștelui este slab dezvoltată (nișa pentru export); • Lipsa informațiilor privind piața peștelui din acvacultura în Moldova; • Sistemul educativ nedevelopat și insuficiența numărului de cadre de profil; • Lipsa organizațiilor de producători pe lângă asociația regională; • Pescuit ilegal, braconajul și furturile de pește, ducă și la micșorarea reproducătorilor. • Numărul mare de ferme neautorizate în localitățile din țară; • Lipsa laboratoarelor acreditate corespunzător cerințelor sanitar-veterinare comunitare; • Costuri mari de lansare a afacerilor în producerea și procesarea peștelui; • Suport insuficient pentru conservarea, ameliorarea și gestionarea fondului genetic piscicol;

	● Grad redus de școlarizare a fermierilor în vederea practicilor moderne de întreținere a animalelor; ● Lipsa fermelor de prăsilă; ● Disponibilitatea actuală a datelor.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
● Inventarierea bazinelor acvatice și cartografia; bonitarea (evaluarea: indicii hidrologi, hidrochimici, biopotențialului) și elaborarea Fundamentărilor piscicol-biologice (FPB) pentru corpurile de apă și evaluarea fezabilității economice a includerii bazinului acvatic în complexul piscicol/irigare și/ sau pentru alte destinații; ● Raionarea acvatică a bazinelor acvatice după zone de piscicultură de heleșteie și studiul nivelului bazei naturale furajere pentru fiecare zonă va permit prognozarea și planificarea volumului de pește pentru fiecare corp de apă; ● Menținerea bazinelor de acumulare a apelor ca resurse hidrologice a apelor pentru sectorul agricol, cât și pentru sectorul piscicol; ● Creșterea volumului producerii de pește și a cotei producției autohtone prin introducerea în proces de piscicultură a corpurilor de apă neutilizate; majorarea efectivului reproducători de prăsilă - cu 100%; ● Conservarea și gestionarea fondului genetic în acvacultură; ● Stimularea conservării fondului piscicol de prăsilă și utilizării materialului de populat înalt calitativ prin includerea în sistemul de subvenționare de stat: a) fermelor piscicole de prăsilă; b) fermelor piscicole de producere; ● Sporirea productivității și diversificarea producției autohtone	● Competitivitate redusă pe plan internațional; ● Acces limitat la resursele financiare; ● Carantină sanitară cauzată de boli și epizootii la animale; ● Condiții climaterice adverse; ● Scăderea ofertei de forță de muncă; ● Concurența neloială din partea țărilor vecine (import ilegal și legal de pești de apă dulce); ● Procese demografice ce duc la scăderea volumului de consum; ● Riscul valutar la importul echipamentului solicitat prin subvenționare.

prin creșterea speciilor de pește economic valoroși în policultura de heleșteu tradițională: somn european; știucă, șalău, lin, precum și aplicarea tehnologiilor moderne și promovarea practicării acvaculturii profesionale; ● Obținerea valorii adăugate prin procesarea de peste; logistica și comerțul cu produse din acvacultură trebuie să fie îmbunătățit conform necesității pieței naționale și internaționale; ● Crearea fermelor piscicole ecologice certificate, elaborarea și implementarea tehnologiilor pentru produsele ecologice de pește (nișa pentru export); ● Consolidarea capacităților de cercetare și inovare a sectorului prin susținerea organizațiilor de cercetare-dezvoltare în vederea ameliorării fondului genetic și optimizării condițiilor de creștere de pești; modernizarea laboratoarelor (hidrochimice și ihtiopatologie, biochimice); ● Resurse genetice adaptate la condițiile naturale din regiune; ● Dezvoltarea afacerilor rurale; ● Substituirea producției de import cu cea autohtonă; ● Diversificarea piețelor de export; ● Cooperarea între producători, formarea organizațiilor de producători și organizațiilor interprofesionale, precum și a altor forme de asociere; ● Inițierea organizării producerii nutrețurilor combinate bine echilibrate pentru pești; ● Dezvoltarea serviciilor de consultanță și școlarizare în acvacultură; ● Controlul de stat mai eficient.	
--	--

Capitolul IV. OBIECTIVELE PROGRAMULUI STRATEGIC

70. Viziunea PSSA constă într-o abordare cuprinzătoare și inovatoare, menită să transforme sectorul de acvacultură dintr-o activitate adesea subestimată într-un pilon puternic și sustenabil al economiei naționale. Această viziune își

propune să integreze toate aspectele relevante ale sectorului, de la producția primară până la consumatorul final, asigurând în același timp protecția mediului și bunăstarea socială. Astfel, PSSA nu se limitează doar la aspectele tehnice ale creșterii peștelui, ia în considerare o serie de elemente interconectate cum ar fi:

70.1. Dezvoltarea durabilă – dezvoltarea sectorului într-un mod care să nu epuizeze resursele naturale și să nu degradeze ecosistemele acvatice. Aceasta include utilizarea responsabilă a apei, gestionarea eficientă a deșeurilor și reducerea impactului asupra mediului.

70.2. Creșterea competitivității - urmărește ca producătorii locali să devină mai eficienți, să își diversifice produsele și să poată concura atât pe piața internă, cât și, pe termen lung, pe piețele externe. Aceasta implică modernizarea tehnologiilor, optimizarea proceselor și sprijinirea inovației.

70.3. Integrarea în lanțurile valorice - peștele nu trebuie doar produs, ci și procesat, ambalat și distribuit eficient. Programul strategic vizează și consolidarea legăturilor dintre fermele piscicole, unitățile de procesare și rețelele de distribuție, pentru a maximiza valoarea adăugată pe plan local.

70.4. Asigurarea securității alimentare – unul dintre obiectivele fundamentale este creșterea disponibilității peștelui de consum autohton pe piața internă, reducând dependența de importuri dar și asigurarea cu materie primă a industriei de procesare.

70.5. Cercetare și dezvoltare – o abordare modernă implică investiții continue în cercetare pentru crearea de noi rase rezistente, adaptate condițiilor locale, și pentru optimizarea metodelor de creștere. Colaborarea dintre instituțiile de cercetare și fermele piscicole este esențială

70.6. Formarea resurselor umane - o industrie în proces de dezvoltare are nevoie de specialiști calificați. PSSA include sprijinirea programelor de formare profesională și atragerea tinerilor în sector, pentru a asigura o forță de muncă competentă și dinamică.

71. Astfel, ținând cont de contextul național și regional actual și de politicile cadru privind dezvoltarea antreprenorială, infrastructura și dezvoltarea regională (inclusiv prin utilizarea durabilă a resurselor), programul își propune să realizeze următoarele obiective definite, prin acțiuni concrete și ținte măsurabile:

Obiectivul general: Asigurarea securității alimentare a țării prin sporirea ponderii producției interne cu 50% până în 2030, bazată pe optimizarea calității, creșterea competitivității și a performanței sectorului de acvacultură, care va fi realizat prin următoarele obiective specifice:

Obiectiv specific 1. Până la sfârșitul anului 2028, extinderea capacității de producție prin creșterea cu 35% a suprafeței totale de bazine acvatice dedicate acvaculturii durabile, reabilitarea a cel puțin 25% din bazinele degradate existente.

72. Până în prezent, acvacultura din Republica Moldova este reprezentată de circa 4220 bazine artificiale de apă (51710 ha), administrate de peste 1000 de ferme piscicole, care produc material de reproducție și pește pentru consumul uman. În ultimii ani cererea internă de produse din pește a crescut constant, inducând o creștere dinamică a sectorului. Acțiunile propuse sunt pentru a susține această tendință pozitivă și pentru a garanta o extindere durabilă a producției. Prin urmare este necesar de a fi întreprinse următoarele intervenții:

72.1 Inventarierea și cartografierea bazinelor acvatice ca resurse hidrologice de apă, pentru sectorul de acvacultură. Evaluarea fezabilității economice a bazinelor acvatice pentru includerea în complexul de producere a peștelui și produselor de acvacultură. O astfel de acțiune transformă un patrimoniu natural în resurse productive, oferind o bază solidă pentru planificarea strategică și pentru atragerea de investiții. Prin urmare vor fi întreprinse următoarele măsuri:

72.1.1 Inventarierea și cartografierea digitală - presupune identificarea și înregistrarea tuturor bazinelor de apă, folosind tehnologii moderne pentru a asigura precizie și eficiență. Se vor utiliza hărți geospațiale (GIS), imagini din satelit și date de la Agenția de Mediu și autoritățile locale pentru a crea o listă preliminară a tuturor bazinelor (lacuri, râuri, iazuri naturale și artificiale), potențiale pentru creșterea peștelui și alte produse acvatice.

72.1.2 Verificarea pe teren - crearea unor echipe de specialiști (hidrologi, biologi, ingineri) care vor vizita fiecare bazin pentru a colecta informații detaliate privind situația reală a bazinului.

72.1.3 Crearea unei baze de date detaliate - fiecare bazin va fi înregistrat într-o bază de date digitală care va conține următoarea informație:

72.1.3.1 deținătorul/administratorul;

72.1.3.2 dimensiunea (suprafață (ha), adâncime medie și volumul de apă (m^3));

72.1.3.3 calitatea apei – pH-ul, nivelul de oxigen dizolvat, temperatură, turbiditate și prezența poluanților;

72.1.3.4 starea fizică - starea digurilor, prezența vegetației acvatice, nivelul de colmatare;

72.1.3.5 sursa de apă (râu, pârâu, izvoare subterane, precipitații).

72.1.4 Pentru bazinele libere va fi efectuată evaluarea fezabilității economice și tehnice, pentru a fi transformat într-o fermă piscicolă viabilă.

72.1.5 Cartografierea acvaclimatică - după colectarea datelor, acestea vor fi analizate, se va fi creată o hartă a zonelor acvaclimatice, care va indica granițele fiecărei zone, speciile recomandate și estimarea producției potențiale. Harta și studiile aferente vor fi făcute publice și vor fi disponibile pentru fermieri, investitori și autorități. Aceasta va deveni un instrument practic pentru planificarea investițiilor și pentru elaborarea politicilor în sector.

72.2 Valorificarea și introducerea în proces de piscicultură a corpurilor de apă neutilizate. Curățarea chiuvetei (albiei) heleșteielor de nămol, pietriș și bușteni. Restabilirea construcțiilor hidrotehnice. Aceste acțiuni prevăd restabilirea și reintroducerea în acvacultură a bazinelor degradate existente și identificarea/desemnarea a noi zone cu potențial ridicat de producere a peștelui de consum și a puietului pentru popularea bazinelor autorizate. Multe bazine acvatice (iazuri, bălți) pot fi degradate din cauza poluării, a lipsei de întreținere sau a colmatării (umplerea cu sedimente). Restabilirea lor implică o serie de măsuri:

72.2.1 decolmatarea și curățarea - îndepărtarea nămolului și a vegetației în exces de pe fundul bazinului;

72.2.2 repararea infrastructurii - reconstruirea digurilor, a sistemelor de evacuare și a altor construcții hidrotehnice;

72.2.3 îmbunătățirea calității apei - implementarea unor măsuri de filtrare naturală sau introducerea de plante acvatice care ajută la purificarea apei. Prin reintroducerea lor în sectorul de acvacultură, aceste bazine devin funcționale din nou și pot fi folosite pentru creșterea peștelui și a puietului pentru popularea bazinelor autorizate, contribuind la creșterea producției, fără a fi nevoie de construirea de noi bazine.

72.3 Achiziționarea unui laborator hidrochimic mobil (autolaborator), pentru organizarea colectării rapide a probelor și obținerea rezultatelor veridice.

Achiziționarea unui laborator mobil dotat cu instrumente de analiză rapide, care permit testarea probelor direct pe teren. Scopul acțiunii este monitorizarea hidrochimică pentru evaluarea calității apei în care este crescut peștele și monitorizarea ihtiopatologică pentru a depista eventualele boli ale peștilor. Această mobilitate va reduce timpul dintre colectarea probei și obținerea rezultatelor, eliminând riscul de modificare a microflorei probelor. Laboratorul mobil va permite intervenția rapidă în orice exploatare piscicolă, contribuind la o monitorizare eficientă și la luarea unor decizii prompte în cazul mortalității peștelui în fermele piscicole.

72.4 Organizarea meselor rotunde, discuții constatări, concluzi și recomandări ca urmare studiului asupra situației actuale a sectorului de acvacultură. Această acțiune transformă un document de cercetare într-un instrument de dialog, permițând experților și actorilor din sector să colaboreze pentru a defini un plan de acțiune concret. Scopul principal al acestei acțiuni este de a valida constatările studiului asupra sectorului de acvacultură și de a le transforma în recomandări practice, printr-un proces de dialog și colaborare cu toți actorii implicați.

72.5 Perfectarea cadrului legislativ de mediu care creează impedimente pentru dezvoltarea sectorului de acvacultură. Perfectarea cadrului legislativ de mediu este o acțiune importantă pentru a echilibra cerințele de protecție a mediului cu nevoile de dezvoltare sustenabilă a sectorului de acvacultură. Cadrul normativ de mediu, în forma sa actuală, creează obstacole pentru dezvoltarea acvaculturii moderne, în special pentru formele de producție intensive și superintensive. De exemplu, accesul la surse alternative de apă de bună calitate este restricționat, chiar și în cazul sistemelor de recirculare a apei (RAS), unde pierderile trebuie compensate pentru a menține volumul optim în bazine. De asemenea, lipsa unor proceduri clare face dificilă obținerea permisiunii pentru eliberarea controlată a apei din heleștee, o acțiune necesară în scop profilactic sau pentru curățarea albiei.

Obiectivul specific 2. Conservarea fondului genetic piscicol în conformitate cu principiile de dezvoltare a sectorului de acvacultură, către anul 2028.

73. Scopul acestui obiectiv este de a asigura viabilitatea pe termen lung și competitivitatea sectorului de acvacultură, prin protejarea și valorificarea patrimoniului genetic al speciilor de pești. Un fond genetic selectiv și diversificat oferă material de reproducție de calitate superioară, cu o dezvoltare mai rapidă, mai rezistent la boli și cu o calitate mai bună a cărnii, aducând profit mai mare pentru piscicultori. Pentru realizarea obiectivului vor fi întreprinse următoarele acțiuni:

73.1 Majorarea efectivului reproducătorilor de prăsilă:

- *rase de crap autohtone (Crap de Telenеști cu solzi; Crap de Telenеști cu solzi în ramă; Crap de Cubolta cu solzi; crap de Mîndic cu solzi dispersați);*

- *liniile selecționate de pești fitofagi a generațiilor VI-V: sînger, novac, cosaș și menținerea lor în „puritate” pentru producerea materialului de populat piscicol înalt calitativ.* Scopul principal al acestei acțiuni este de a conserva și a consolida fondul genetic piscicol autohton pentru a asigura producerea unui material de populare de înaltă calitate, esențial pentru dezvoltarea durabilă și creșterea productivității exploatațiilor piscicole.

73.2 Reabilitarea pepinierelor piscicole. Restabilirea construcțiilor hidrotehnice ale pepinierelor. Popularea pepinieriilor cu material genetic reproductiv. Acțiunea prevede reabilitarea și modernizarea pepinierelor piscicole degradate, pentru a le restabili capacitatea de producție și a asigura sectorul cu sursă stabilă de material piscicol de înaltă calitate. Prin curățarea heleșteielor și repararea construcțiilor hidrotehnice, pepinierele vor deveni funcționale din nou și vor putea produce material de populare calitativ.

73.3 Asigurarea lucrărilor de selecție și ameliorare a calităților reproductivă a raselor de prăsilă și completarea fondului genetic cu noi obiecte piscicole. Scopul acestei acțiuni este de a îmbunătăți calitatea genetică a raselor de prăsilă pentru a crește productivitatea și reziliența sectorului de acvacultură. Prin aceste măsuri, se asigură creșterea rezistenței la boli și adaptarea la condițiile locale, prin selecția exemplarelor cu cele mai bune caracteristici.

73.4 Ameliorarea gradului de conștientizare și competență a producătorilor de pește cu privire la beneficiile programelor de selecție și punerea lor în aplicare; Promovarea realizărilor de selecție și rolul lor în conservarea și restabilirea resurselor genetice piscicole. Scopul principal al acestei acțiuni este de a crește nivelul de competență al producătorilor de pește pentru ai implica activ în programele de selecție, prin îmbunătățirea competențelor practice pentru a le permite să aplice corect programele de selecție, dar și să valorifice resursele genetice piscicole pentru a asigura sustenabilitatea și rentabilitatea sectorului.

73.5 Inițierea organizării producerii nutrețurilor combinate cu recepturi speciale pentru pești. Susținerea achiziționării echipamentelor necesar pentru producerea nutrețurilor combinate. Costul furajelor reprezintă o parte semnificativă din cheltuielile unei ferme piscicole. Organizarea producerii furajelor specializate din produsele cultivate pe teritoriul Moldovei ar aduce plus valoare sectorului agricol. Totodată, prin proiectele de cercetare pot fi explorate și testate surse alternative de proteine și energie (ex: insecte, alge, subproduse agricole locale), care să fie mai sustenabile și mai puțin costisitoare pentru sector. Susținerea echipamentelor și a industriei de producere a furajelor impune investiții în tehnologie, achiziționarea de utilaje moderne pentru măcinarea, amestecarea și extrudarea materiilor prime, precum și pentru ambalarea și depozitarea furajelor. Tehnologiile avansate, cum ar fi extrudarea, pot îmbunătăți digestibilitatea furajelor și pot reduce poluarea apei.

Obiectiv specific 3: Organizarea sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură. Promovarea instituirii și recunoașterii a cel puțin

2 organizații de producători (OP) și a 1 organizații interprofesionale (OI) până la finele anului 2028.

74. Obiectivul va contribui la implementarea prevederilor Capitolului V din Legea nr. 288/2024 privind politica în sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, care nu este doar o cerință legală, dar este și o oportunitate strategică de a moderniza, consolida și eficientiza sectorul acvaculturii și a pieței produselor pescărești și de acvacultură, transformându-le într-un domeniu mai rezilient și mai productiv. Prin urmare se dorește o tranziție de la producția individuală și neorganizată către o colaborare strategică, care să aducă beneficii pe termen lung pentru toți actorii implicați. Pentru atingerea obiectivului vor fi întreprinse următoarele acțiuni:

74.1 Realizarea campaniilor de informare privind avantajele organizării sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură. Campaniile de informare joacă un rol important în stimularea colaborării și eficientizării sectorului piscicol din Republica Moldova. Acestea au scopul de a convinge producătorii, procesatorii și comercianții de beneficiile semnificative pe care le pot obține prin asociere și organizare. Prin abordarea strategică a acestor elemente, campaniile de informare pot contribui semnificativ la dezvoltarea și transformarea acestuia într-un sector puternic, organizat și competitiv.

74.2 Organizarea meselor rotunde în vederea identificării și sprijinirii înființării Organizațiilor de Producători (OP) și a Organizațiilor Interprofesionale (OI), cu scopul de a asigura o mai bună organizare a sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură. Scopul acestei acțiuni este de a consolida și a organiza sectorul de acvacultură și a pieței produselor pescărești și de acvacultură. Acest lucru se realizează prin încurajarea producătorilor, procesatorilor și comercianților să colaboreze și să formeze structuri oficiale, precum OP și OI. Aceste structuri vor gestiona mai eficient activitățile, să negocieze prețuri și să-și promoveze produsele pe piață, creând potențial pentru sector de a deveni mult mai robust, organizat și capabil să răspundă cerințelor unei piețe moderne și exigente.

74.3 Promovarea planificării producției pentru principalele specii produse în exploatațile piscicole. Organizarea sesiunilor de instruire a OP, privind elaborarea și implementarea planurilor de producție în exploatațile piscicole. Planificarea producției pentru principalele specii de pește cultivate în exploatațile piscicole este importantă pentru organizarea eficientă a activității pentru reducerea pierderilor, dar și alinierea ofertei producției la cererea pieței. Fără o planificare adecvată, sectorul piscicol este supus numeroaselor provocări: instabilitate, surplus de producție, utilizarea inefficientă a resurselor, dar și dificultate în accesarea piețelor.

Obiectiv specific 4: Până la finele anului 2028, creșterea cu 25% a ratei de implementare a sistemelor de management al calității și siguranței alimentare (HACCP și ISO 22000) în unitățile de producție și procesare a peștelui. Creșterea valorii produselor locale pe piața internă prin lansarea a cel puțin 2 campanii anuale de marketing care să promoveze produsele locale.

85. Scopul acestui obiectiv este de a consolida sectorul acvaculturii și de a spori încrederea consumatorilor în produsele locale, prin acțiuni centrate pe

asigurarea calității produsului și cel al promovării acestora. Pentru a atinge acest obiectiv ambițios sunt propuse următoarele acțiuni:

75.1 Promovarea implementării sistemelor de management al calității și siguranței alimentelor în unitățile de producție și procesare (HACCP și ISO 22000). *Organizarea seminarelor și workshop-urilor cu producătorii și procesatorii pentru pregătirea și dezvoltarea propriilor planuri de implementare a sistemelor de management al calității și siguranței alimentelor în unitățile de producere și procesare.* Scopul acestei acțiuni este de a crește gradul de conștientizare și de a facilita implementarea sistemelor HACCP sau ISO 22000, inclusiv prin organizarea seminarelor și workshop-urilor pentru pregătirea și informarea producătorilor și procesatorilor privind cerințele și beneficiile implementării sistemelor HACCP și ISO 22000, prin care se urmărește:

75.1.1 asigurarea siguranței alimentare - identificarea, evaluarea și controlul proactiv al riscurilor biologice, chimice și fizice pe tot parcursul lanțului de producție, de la materia primă la produsul finit;

75.1.2 creșterea calității produselor - implementarea unor proceduri standardizate care să garanteze o calitate constantă și superioară a produselor, pentru a satisface așteptările consumatorilor;

75.1.3 respectarea legislației în vigoare - asigurarea conformității cu normele legale naționale și internaționale, prevenind astfel posibilele sancțiuni;

75.1.4 creșterea încrederii consumatorilor – asigurarea transparenței și asigurarea calității generează încredere în rândul publicului, care devine mai dispus să aleagă produsele respective.

75.2 Susținerea investițiilor pentru construcția, reconstrucția și modernizarea unităților de prelucrare a peștelui și produselor pescărești. *Implementarea sistemelor de management al calității și siguranței alimentelor în unitățile de producere și procesare. Acțiunea data vine să implementeze obiectivele Legii 288/2025.* Scopul acțiunii este de a îmbunătăți infrastructura unităților de prelucrare a peștelui și implementare HACCP și ISO 22000, întru asigurarea siguranței produselor din sector prin:

75.2.1 modernizarea infrastructurii prin susținerea investițiilor în construcția, reconstrucția și modernizarea unităților de prelucrare a peștelui. Aceasta include achiziția de echipamente noi, tehnologii moderne de procesare și implementarea de soluții eficiente energetic;

75.2.2 susținerea unităților de procesare a peștelui pentru implementarea sistemelor de management al calității și siguranței alimentelor, precum HACCP sau ISO 22000. Aceste măsuri vor asigura îmbunătățirea calității și siguranței produselor finale și respectarea standardelor naționale și internaționale.

75.3 Modernizarea și acreditarea laboratoarelor specializate pentru evaluarea calității produselor pescărești și de acvacultură. Scopul acestei acțiuni este asigurarea calității și siguranței produselor pescărești (importate) și de acvacultură, atât pentru piața internă, cât și pentru export. Acesta va fi realizat prin:

75.3.1 Modernizarea laboratoarelor, dotarea cu echipamente de ultimă generație pentru a permite efectuarea de cercetări parazitologice și biochimice pentru a detecta prezența sau lipsa paraziților, pentru a evalua compoziția nutrițională a produselor importate și locale la plasarea pe piață;

75.3.2 Accreditarea laboratoarelor specializate care vor obține recunoașterea oficială a competenței lor tehnice, pentru a demonstra că rezultatele analizelor sunt fiabile și conforme cu normele UE și standardele internaționale.

75.4 Promovarea turismului piscicol și susținerea formării fermelor pentru pescuit în scop recreativ. Promovarea modelelor de gestionare ecologică a resurselor acvatice. Această acțiune creează oportunități exploatațiilor piscicole pentru diversificarea modului de activitate, accesând oferte turistice pentru generarea de venituri suplimentare. Inițiativa își propune să încurajeze antreprenorii să investească în înființarea și modernizarea fermelor piscicole, transformându-le în destinații turistice. Prin crearea de ferme de pescuit recreativ, Republica Moldova își extinde oferta de turism, atrăgând vizitatori locali și internaționali pasionați de pescuit, natură și activități în aer liber. Dezvoltarea acestui sector va genera noi locuri de muncă, atât directe (administratori, personal de întreținere), cât și indirecte (servicii de catering, cazare, ghizi turistici). Fermele de pescuit recreativ pot servi drept modele de gestionare ecologică a resurselor acvatice, promovând principii de protecție a mediului și de conservare a biodiversității.

75.5 Promovarea rezultatelor remarcabile în piscicultură. Suport pentru participarea la expoziții naționale și internaționale. Promovarea activă a rezultatelor excepționale obținute în sector este vital pentru a construi o imagine pozitivă, a atrage investiții și a stimula inovația. Prin evidențierea succeselor, putem inspira alți producători, atrage noi tineri în domeniu și informa publicul larg despre progresul și potențialul sectorului de acvacultură din Republica Moldova. Aceasta se poate realiza eficient prin participarea la expoziții, publicarea în diverse formate și utilizarea altor sisteme de informare.

Obiectiv specific 5: Stimularea practicării acvaculturii de ape dulci prin consolidarea capacităților piscicultorilor și creșterii numărului specialiștilor tineri în sector până în anul 2028. Crearea serviciilor de extensie și formare care să asigure transferul de cunoștințe către cel puțin 70% din piscicultori.

76. Scopul principal al acestei acțiuni este de a revitaliza sectorul acvaculturii de ape dulci prin consolidarea capacităților tehnice și manageriale ale fermierilor existenți și prin atragerea unei noi generații de specialiști. Acțiunea vizează crearea unui sector mai productiv, modern și sustenabil până în anul 2028. Pentru atingerea obiectivului sunt propuse următoarele acțiuni:

76.1 Sensibilizarea practicării piscicultori profesioniști în rândul piscicultorilor și promovarea acestora și în rândul tinerilor. Acțiunea urmărește modernizarea sectorului de acvacultură, prin conștientizarea importanței practicilor avansate în rândul fermierilor existenți și prin atragerea unei noi generații de specialiști. Scopul principal este de a transforma acvacultura dintr-o practică tradițională într-o industrie competitivă și sustenabilă. Acest lucru se realizează prin două direcții strategice:

76.1.1 Creșterea competențelor piscicultorilor actuali pentru aplicarea tehnologiilor și metodelor moderne de management, de la gestionarea apei până la biosecuritate.

76.1.2 Asigurarea sectorului cu forță de muncă calificată. Acțiunea vizează promovarea sectorului în rândul tinerilor, pentru a le arăta potențialul acestuia și a-i atrage în domeniu dat.

76.2 Dezvoltarea serviciilor de extensie și formare. Crearea de echipe mobile de specialiști și platforme digitale de suport consultativ. Dezvoltarea sustenabilă a sectorului depinde în mare măsură de capacitatea piscicultorilor de a adopta și aplica cele mai bune practici profesionale. Acest lucru nu se poate întâmpla fără un sistem robust de servicii de extensie și formare, completat de campanii de pregătire continuă. Campaniile de pregătire sunt esențiale pentru a motiva piscicultorii să adopte noile practici și să înțeleagă importanța conformității legale. Totodată, un suport relevant ar fi echipele formate din biologi, ingineri piscicoli și economiști care pot oferi asistență tehnică direct la fața locului. Aceste echipe pot ajuta la diagnosticarea problemelor, de la calitatea apei și bolile peștilor, până la optimizarea costurilor de producție. Scopul final fiind asigurarea conformității cu cadrul legal existent și îmbunătățirea performanței exploatațiilor piscicole.

76.3 Consolidarea capacități instituțiilor de învățământ pentru pregătirea specialiștilor în sectorul de acvacultură (ingineri, ihtiologi, hidrochimiști, tehnicieni piscicoli, operatori stație pentru incubare). Promovarea învățământului profesional dual. Dezvoltarea capacităților instituțiilor de învățământ și promovarea învățământului profesional dual sunt acțiuni esențiale pentru a asigura dezvoltarea și competitivitatea sectorului. Iată cum pot fi consolidate aceste capacități:

76.3.1 Modernizarea curriculumului, adaptarea programele de studii ale instituțiilor de învățământ pentru a corespunde cerințelor pieței muncii. Acest lucru presupune introducerea de noi discipline, inclusiv pregătirea inginerilor, ihtiologilor, hidrochimiștilor, tehnicienilor piscicoli, dar și crearea de module practice, unde elevii și studenții pot lucra direct cu echipamente specializate, cum ar fi incubatoare, sisteme de filtrare și laboratoare de analiză a apei.

76.3.2 Promovarea învățământului profesional dual care combină partea teoretică cu practica intensivă în cadrul companiilor. Acest model oferă beneficii majore pentru studenți, dobândind experiență reală, învață direct de la profesioniști și sunt mai ușor de angajat după absolvire, iar sistemul educațional să își reducă decalajul dintre cunoștințele teoretice și cerințele practice solicitate în sector.

76.3.3 Investiții în infrastructură și dotări sunt prevăzute pentru dotarea colegiilor și facultăților cu inventarul necesar pentru studii. Acest lucru implică investiții în echipamente moderne pentru laboratoare și unități de producție piscicolă demonstrative, crearea de parteneriate cu ferme piscicole private pentru a oferi studenților acces la tehnologii de ultimă generație, dar și organizarea de workshop-uri și seminare cu experți din domeniu, atât naționali, cât și internaționali.

76.3.4 Formarea continuă a cadrelor didactice care trebuie să fie la curent cu cele mai noi evoluții din domeniu. Astfel, este esențială organizarea programelor de formare continuă și cursuri de specializare, vizite de studiu și stagii practice în ferme piscicole performante în țară și peste hotare. Prin implementarea acestor acțiuni, se asigură că viitoarea generație de specialiști să fi bine pregătită

pentru a face față provocărilor sectorului și pentru a contribui la dezvoltarea sa sustenabilă.

Obiectiv specific 6. Până la finele anului 2030 creșterea rezilienței la șocurile climatice (secetă, inundații), pentru cel puțin 50% din fermele piscicole

77. Schimbările climatice reprezintă o amenințare majoră pentru sectorul acvaculturii din Republica Moldova. Fenomenele extreme precum seceta prelungită și inundațiile pot duce la pierderi semnificative de producție și la deteriorarea infrastructurii fermelor. Prin urmare, o componentă esențială a PSSA vizează creșterea capacității de adaptare a fermierilor la aceste riscuri. Astfel, ne propunem ca, până la sfârșitul anului 2030, să asigurăm creșterea rezilienței la șocurile climatice (secetă, inundații) pentru cel puțin 50% din fermele piscicole. Prin urmare ne propunem adoptarea unor soluții pentru creșterea rezilienței sectorului la șocurile climatice cum ar fi:

77.1 Promovarea implementării sistemelor inteligente de monitorizare și de la distanță a parametrilor mediului acvatic pentru piscicultură. Utilizarea tehnologiilor avansate pentru a supraveghea continuu și de la distanță condițiile apei în fermele piscicole este o metodă actuală aplicată în România care constă în folosirea unor senzori și software care colectează date despre calitatea apei, permițând fermierilor să reacționeze rapid și eficient la orice problemă. Această abordare este esențială pentru:

77.1.1 Reducerea riscurilor în cazul scăderii nivelului de oxigen sau o creștere a amoniacului care poate duce la pierderi masive a peștelui cultivat. Sistemele de monitorizare transmit alerte în timp real, permițând intervenția promptă.

77.1.2 Optimizarea producției - menținerea unor parametri stabili (temperatură, pH, oxigen) duce la o creștere mai rapidă și mai sănătoasă a peștilor.

77.1.3 Economisirea resurselor - gestionarea mai precisă a apei și a hranei reduce costurile operaționale.

77.1.4 Sustenabilitate - evitarea poluării cauzate de deșeuri sau substanțe chimice în exces, care au un efect imediat asupra producției de pește. Prin urmare ne propunem promovarea și facilitarea aplicării acestor tehnologii și susținerea fermierilor din sector prin subvenții și finanțări pentru achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente. Organizațiile de producători sau producătorii urmează să colaboreze cu companiile producătoare pentru dezvoltarea soluțiilor personalizate și accesibile pentru fermele mici și mijlocii, dar și instruirea beneficiarilor cum să folosească și să întrețină aceste sisteme.

77.2 Încurajarea investițiilor în infrastructuri reziliente la inundații (ex: diguri de protecție, sisteme de drenaj controlat) și la secetă (bazine de retenție, sisteme de colectare a apei pluviale). Sectorul de acvacultură din Republica Moldova este vulnerabil la extremele climatice, precum inundații și secete, care pot provoca pierderi economice semnificative pentru sector. Construirea digurilor de protecție, întărirea malurilor unei infrastructuri care poate face față provocărilor climatice, dar și implementarea unor sisteme eficiente de drenaj care să permită evacuarea rapidă și controlată a excesului de apă din jurul bazinelor, prevenind deteriorarea infrastructurii și pierderea stocurilor de pește, sunt investiții esențiale pentru continuitatea activității piscicole. Pentru a combate riscul de secetă, se

încurajează investițiile în bazine de retenție (Construcția de bazine adiționale, special concepute pentru a stoca apa în perioadele ploioase. Această apă stocată poate fi folosită ulterior pentru a suplimenta nivelul apei din heleșteie în perioadele secetoase.), sisteme de colectare a apei pluviale (instalarea de sisteme simple și eficiente pentru a colecta apa de ploaie de pe acoperișuri sau alte suprafețe). Această apă poate fi stocată și folosită pentru a menține nivelul apei în heleșteie.

77.3 Minimizarea amenințărilor pentru exploatațile piscicole. Controlul vegetației din jurul iazurilor, promovarea și susținerea instalării dispozitivelor de alungare a prădătorilor din jurul heleșteielor exploatate pentru producerea peștelui pentru consum și a materialului de populat piscicol. Prădătorii, precum păsările (cormorani), mamiferele (vidrele) sau reptilele (șerpilor de apă), pot provoca pierderi semnificative în fermele piscicole. Aceste pierderi nu sunt doar financiare, ci pot afecta și starea generală de sănătate a peștilor și echilibrul ecosistemului din fermă. O gestionare eficientă a prădătorilor nu înseamnă eradicarea lor, ci minimizarea impactului negativ prin metode inteligente și durabile. Acțiunile propuse se concentrează pe două metode: dispozitive de alungare și gestionarea habitatelor. Prin urmare, pentru protejarea heleșteielor, ne propunem promovarea și susținerea instalării dispozitivelor de alungare a prădătorilor, dar și controlul vegetației din jurul iazurilor prin îndepărtarea vegetației de pe maluri, a copacilor și a vegetației înalte din imediata apropiere a iazurilor) pentru a-l face mai puțin atractiv pentru prădători. O fermă bine întreținută, cu vegetație controlată, este mult mai puțin vulnerabilă.

77.4 Dezvoltarea cadrului normativ pentru acordarea ajutoarelor întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul de acvacultură pentru repararea pagubelor cauzate de dezastre naturale, animale protejate, pentru inovarea sectorului de acvacultură. Cadrul normativ actual privind ajutoarele de stat (cum ar fi Legea nr. 139/2012) oferă o bază generală. Însă, pentru sectorul de acvacultură, care este unul specific, sunt necesare dezvoltarea unor prevederi detaliate care să acopere domenii critice precum:

77.4.1 Repararea pagubelor cauzate de dezastre naturale (criterii clare de eligibilitate, mecanisme de compensare, perioade pentru raportarea daunelor și depunerea cererilor;

77.4.2 Daunele cauzate de animalele protejate (modalități de verificare a daunelor, măsuri pentru prevenire);

77.4.3 Finanțarea proiectelor care vizează introducerea furajelor alternative și sisteme de creștere mai eficiente.

77.5 Valorificarea principiilor economiei circulare în acvacultura națională, implementarea sistemelor de acvacultură cu recirculare (RAS - Recirculating Aquaculture Systems). Perfectarea cadrului legislativ de mediu privind accesarea surselor alternative de apă. Scopul acțiunii este de a extinde capacitatea de producție și modernizarea sectorului pentru a face față provocărilor climaterice actuale. Sistemele RAS prevăd creșterea intensivă a peștelui într-un mediu controlat, minimizând consumul de apă, spațiu și impactul asupra mediului. Astfel, pot fi optimizate costurile activității fermelor piscicole, făcându-le mai accesibile și mai rentabile pentru producătorii locali, în contextul resurselor limitate de teren și apă. Prin urmare, pentru a introduce sistemele RAS în sectorul de acvacultură, sunt necesare următoarele:

77.5.1 Resurse financiare și sprijin - sistemele RAS au costuri inițiale mari, deoarece necesită tehnologii avansate, precum filtre mecanice și biologice, sterilizatoare UV, pompe de oxigen și senzori. Este esențial ca producătorii să dispună de fonduri guvernamentale, subvenții sau credite bancare pentru a acoperi aceste costuri.

77.5.2 Cunoștințe tehnice și personal calificat – sistemele RAS sunt complexe și necesită personal specializat. Prin urmare producătorii au nevoie de consultanță specializată pentru implementarea corectă a principiilor economiei circulare în sector.

77.5.3 Infrastructura și resurse energetice - sistemele RAS sunt mari consumatoare de energie, sursele de electricitate sunt foarte importante pentru buna funcționare a exploatațiilor. Prin urmare soluțiile alternative, cum ar fi utilizarea energiei solare, este o opțiune pentru a reduce costurile exploatațiilor piscicole.

77.6 Promovarea diversificării speciilor cultivate în exploatațiile piscicole cu specii tolerante la schimbările climatice. Realizarea studiilor de cercetare pentru identificarea speciilor de pești indigene sau adaptate, care prezintă o toleranță crescută la variațiile de temperatură, salinitate și nivelul oxigenului dizolvat. Piscicultura tradițională din Republica Moldova se bazează adesea pe un număr limitat de specii, cum ar fi Crapul, Sîngerul, Cosașul. Însă, schimbările climatice aduc provocări majore: secete, inundații, și, mai ales, variații extreme de temperatură. O creștere a temperaturii apei reduce nivelul de oxigen dizolvat și poate afecta sănătatea și supraviețuirea peștilor. Diversificarea speciilor cultivate este o măsură importantă pentru a construi un sector piscicol mai rezistent și sustenabil.

77.6.1 Realizarea studiilor de cercetare presupune o abordare științifică pentru a identifica speciile de pești care pot prospera în condițiile climatice în schimbare din Republica Moldova. Studiile trebuie să se concentreze pe mai mulți parametri critici ai apei și indicatori de performanță cum ar fi: toleranța la variațiile de temperaturi, salinitate și nivelul oxigenului dizolvat.

77.6.2 Promovarea diversificării prin încurajarea fermierilor să cultive speciile noi, minimizând riscurile economice. Astfel, ne propunem dezvoltarea a două proiecte-pilot în câteva ferme, unde se vor cultiva noile specii în condiții controlate. Succesul acestor proiecte va servi drept exemplu și va inspira alți fermieri. Prin această abordare integrată – de la cercetarea științifică la implementarea practică și la sprijinul financiar – sectorul piscicol poate deveni mai robust și mai adaptabil la viitoarele provocări climatice.

77.7 Dezvoltarea legislației privind introducerea în acvacultură a speciilor noi de pește prin alinierea la Regulamentul (CE) nr. 708/2007 al Consiliului din 11 iunie 2007 privind utilizarea în acvacultură a speciilor exotice și a speciilor absente la nivel local. Dezvoltarea și modernizarea sectorului de acvacultură, necesită o continuă adaptare la inovații și la cerințele pieței. O componentă importantă în acest proces este introducerea în acvacultură a speciilor absente la nivel local, care pot oferi avantaje economice, rezistență sporită la boli sau adaptabilitate la condițiile climatice locale. Pentru aceasta dar și din considerentul angajamentului țării pentru aderare la UE, ne propunem dezvoltarea unui cadru normativ clar pentru a preveni riscurile ecologice și economice.

Obiectiv specific 7: Consolidarea capacității operaționale a sectorului de acvacultură pentru implementarea unui sistem național de colectare și gestionare eficientă a datelor în sector, către anul 2027.

78. Scopul acestei acțiuni este de a consolida capacitatea sectorului de acvacultură de a colecta date în mod eficient, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 416/2025. Prin implementarea acestui regulament, se va crea un cadru funcțional pentru colectarea și gestionarea datelor din sectorul de acvacultură, esențial pentru dezvoltarea durabilă și strategică a sectorului. Prin urmare, asigurarea implementării cadrului legal privind colectarea datelor din sectorul de acvacultură impune următoarele acțiuni:

78.1 Elaborarea unui ghid de bune practici pentru colectarea datelor din sectorul de acvacultură. Pentru elaborarea ghidului va fi creat un grup de lucru, format din reprezentanți ai BNS, MAIA, ANSA, INCAAMV, producători, procesatori și alți autori care vor fi implicați în acest proces. Prin urmare vor fi organizate întâlniri cu fermierii locali pentru a înțelege provocările cu care se vor confrunta în procesul de colectare și raportare, pentru identificarea soluțiilor pentru organizarea procesului de colectare a datelor.

78.2 Promovarea implementării Hotărârea Guvernului nr. 416/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind colectarea, recepționarea, procesarea, gestionarea și utilizarea datelor științifice din sectorul de acvacultură. Organizarea sesiunilor anuale de instruire privind modul îndeplinirii chestionărilor aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 416/2025. Organizarea sesiunilor anuale de instruire este o acțiune importantă pentru a asigura că toți actorii din sectorul acvaculturii înțeleg modul de îndeplinire a chestionărilor aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 416/2025. Scopul acestor sesiuni este de a transforma un cadru legal complex într-un proces practic și ușor de utilizat.

78.3 Consolidarea capacității OP și OI pentru colectarea, comasarea și transmiterea datelor către INCAAMV. Actualmente în sectorul de acvacultură este funcțională doar Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova, care a asociat 48 membri. Conform prevederilor Capitolului V din Legea 288/2024 privind politica în sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, ne propunem organizarea sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură prin formarea OP și OI. Conform competențelor atribuite prin Regulamentul privind procedura de recunoaștere a organizațiilor de producători și a organizațiilor interprofesionale din sectorul acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 335/2025, OP și OI vor fi veriga de legătură între autorități și fermieri. Această poziție le conferă un avantaj unic în procesul de colectare a datelor, fiindcă cunosc specificul operațional, situația reală și provocările fiecărui tip de fermă sau activitate de procesare. Aceasta le permite să explice de ce sunt necesare anumite date și cum pot fi ele colectate cel mai practic mod.

79. Dezvoltarea durabilă și alinierea la standardele europene ale sectorului de acvacultură sunt condiționate de o colectare riguroasă a datelor. Pentru a atinge acest obiectiv, se impune o abordare bazată pe doi piloni: pe de o parte, asigurarea implementării cadrului legal, iar pe de altă parte, promovarea unei culturi a

transparenței și a implicării active a producătorilor și procesatorilor în procesul de colectare a datelor.

80. Dezvoltarea și consolidarea sectorului de acvacultură în Republica Moldova necesită o abordare strategică și bine coordonată în privința gestionării datelor. Astfel, prin combinarea unui cadru legal bine definit cu eforturi susținute de încurajare și facilitare, ne propunem organizarea eficientă a colectării și procesării datelor, precum și producerea de date științifice relevante pentru sectorul de acvacultură de către INCAAMV. Acesta nu va fi doar un exercițiu de conformitate, ci un instrument pentru monitorizarea progresului, identificarea provocărilor și orientarea investițiilor pentru dezvoltarea sectorului.

Tabelul 5.

Obiectivele specifice, indicatorii de monitorizare și țintele propuse pentru etapa I de implementare a Programului (2026-2028)

Nr	Obiectivul specific	Indicator de monitorizare	Ținta acumulată	Ținta ce urmează a fi atinsă până la finele anului	Sursa/furnizor de date
1	- Până la sfârșitul anului 2028, extinderea capacității de producție prin creșterea cu 35% a suprafeței totale de bazine acvatice dedicate acvaculturii durabile, reabilitarea a cel puțin 25% din bazinele degradate existente.	Bazine acvatice cu potențial pentru acvacultură: inventariate, cartografiate și cu fezabilitate evaluată (%)	35% din totalul bazinelor	2027	AIPA MAIA INCAMV
		Proporția bazinelor identificate ca viabile și incluse în planurile de investiții	25% din bazinele degradate	2027	AIPA APL
2	Conservarea fondului genetic piscicol în conformitate cu principiile de dezvoltare a sectorului de acvacultură, către anul 2028	Numărul de ferme atestate în categoria de prăsilă;	Cel puțin 10 ferme	2028	INCAMV
		Procentul de ferme care utilizează material genetic certificat	30%	2028	ANSA MAIA
		Volumul de material de populare certificat	Creștere (20%)	2028	ANSA AIPA
3	Organizarea sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură. Promovarea instituirii și recunoașterii a cel puțin 2 organizații de producători (OP) și a 1 organizații interprofesionale (OI) până la finele anului 2028	Numărul de organizații de producători (OP) și organizații interprofesionale (OI) instituite și recunoscute oficial	3 (2OP și 1 OI)	2028	MAIA
4	Până la finele anului 2028, creșterea cu 25% a ratei de implementare a sistemelor de management al calității și	Rata de implementare a sistemelor de management al calității (HACCP/ISO 22000)	+25% (Creștere față de anul de referință 2026)	2028	ANSA

	siguranței alimentare (HACCP și ISO 22000) în unitățile de producție și procesare a peștelui. Creșterea valorii produselor locale pe piața internă prin lansarea a cel puțin 2 campanii anuale de marketing care să promoveze produsele locale	Numărul de unități de producție și procesare modernizate și certificate	Cifra absolută corespunzătoare creșterii de 25%	2028	ANSA AIPA
		Numărul de campanii anuale de marketing lansate și documentate	Cel puțin 2 campanii pe an (Total 6 campanii pe durata planului 2026-2028)	anual	MAIA
		Creșterea valorii produselor locale	Creșterea procentuală a valorii de piață sau a volumului de vânzări pe piața internă.	2028	BNS
5	Stimularea practicării acvaculturii de ape dulci prin consolidarea capacităților piscicultorilor și creșterii numărului specialiștilor tineri în sector până în anul 2028. Crearea serviciilor de extensie și formare care să asigure transferul de cunoștințe către cel puțin 70% din piscicultori	Numărul de specialiști tineri integrați în exploatațile de acvacultură	Min 30 specialiști tineri	Anual	ANOFM AIPA
		Numărul de programe de pregătire profesională (inclusiv stagii) dedicate acvaculturii	5 programe lansate/actualizate	2028	Instituțiile de Învățământ Superior și Mediu de Profil
		Rata de acoperire a serviciilor de extensie și formare	Cel puțin 70% din totalul piscicultorilor înregistrați	2028	MAIA Centrele de Formare Ac acreditate
		Numărul de evenimente de transfer de cunoștințe (workshop-uri, sesiuni)	Minim 3 evenimente anual	Anual	Centrele de Formare Ac acreditate
6	Până la finele anului 2030 creșterea rezilienței la șocurile climatice (secetă, inundații), pentru cel puțin 50% din fermele piscicole	Rata de implementare a măsurilor de reziliență climatică în fermele piscicole	Cel puțin 10% din totalul fermelor piscicole înregistrate	Anual	AIPA MAIA
7	Consolidarea capacității operaționale a sectorului de acvacultură pentru implementarea unui sistem național de colectare și gestionare eficientă a datelor în sector, către anul 2027	Ghid de bune practici elaborat și aprobat prin ordin.	100% funcțional	2028	MAIA
		Rata de acoperire a datelor statistice (Procentul de ferme care raportează date)	Cel puțin 80% din exploatațile autorizate	2028	BNS

Capitolul V. IMPACTUL

81. PSSA urmărește dezvoltarea sustenabilă și rezilientă a sectorului de acvacultură, recunoscând potențialul său semnificativ de a contribui la bunăstarea

economică și la securitatea alimentară a țării. Prin urmare, o dezvoltare strategică a acvaculturii va genera un impact pozitiv multidimensional, vizând aspecte economice, de securitate alimentară, de mediu și de consolidare a capacității instituționale și umane.

82. Impactul economic:

82.1 Creșterea producției și a valorii adăugate - prin modernizarea fermelor existente și înființarea de noi capacități (în special cele intensive/super-intensive), programul va duce la o majorare substanțială a volumului și valorii producției de pește și produse de acvacultură.

82.2 Stimularea investițiilor - un cadru legal clar, scheme de finanțare atractive și o viziune strategică vor atrage investiții considerabile, atât naționale, cât și străine, în infrastructura de producție, procesare și distribuție.

82.3 Crearea de locuri de muncă - dezvoltarea sectorului va genera noi locuri de muncă calificate și bine plătite de-a lungul întregului lanț valoric – de la ferme (piscicultori, tehnicieni) la unități de procesare, distribuție și servicii conexe (cercetare, consultanță, fabricare furaje).

82.4 Dezvoltarea afacerilor conexe – PSSA va stimula creșterea altor sectoare economice, cum ar fi producția de furaje, echipamente specifice, servicii veterinare și de consultanță, creând un ecosistem economic integrat.

82.5 Contribuție sporită la Produsul Intern Brut (PIB), atât la nivel agricol, cât și național, diversificând structura economiei agricole și sporind reziliența acesteia.

83. Îmbunătățirea securității alimentare:

83.1 PSSA va asigura o ofertă mai stabilă și mai mare de pește și produse din acvacultură, reducând decalajul dintre cerere și oferta internă. Aceasta contribuie direct la securitatea alimentară a țării. Peștele, fiind o sursă excelentă de proteine și nutrienți esențiali, va deveni mai accesibil populației, contribuind la îmbunătățirea dietei și a sănătății publice.

83.2 Prin promovarea bunelor practici, a certificărilor și a sistemelor de trasabilitate, consumatorii vor avea acces la produse de calitate superioară, sigure și cu origine controlată.

84. Impact asupra mediului și sustenabilității:

84.1 Măsurile privind promovarea sistemelor RAS și a gestionării durabile a bazinelor acvatice vor duce la o reducere semnificativă a consumului de apă și la o minimizare a impactului ecologic (ex: reducerea efluenților, a poluării cu nutrienți).

84.2 Reabilitarea bazinelor degradate și gestionarea durabilă a ecosistemelor acvatice vor contribui la protejarea și îmbunătățirea biodiversității, inclusiv a speciilor autohtone.

84.3 Adaptare la schimbările climatice - prin promovarea speciilor rezistente și a tehnologiilor eficiente în gestionarea apei, sectorul va deveni mai rezilient la fenomenele climatice extreme (secetă, inundații, fluctuații de temperatură).

85. Consolidarea capacității instituționale și umane:

85.1 Implementarea programului va asigura un cadru legal armonizat cu standardele UE, facilitând dezvoltarea și reglementarea eficientă a sectorului.

85.2 Un sistem robust de colectare a datelor va furniza informații precise și actualizate, esențiale pentru elaborarea de politici publice bazate pe dovezi și pentru monitorizarea progresului. Aceasta va permite autorităților să ia decizii informate și să aloce resurse eficient.

85.3 Programele de formare și serviciile de extensie vor îmbunătăți semnificativ cunoștințele și abilitățile fermierilor, tehnicienilor și managerilor, adaptându-le la cerințele tehnologiilor moderne.

85.4 Încurajarea formării organizațiilor de producători și a organizațiilor interprofesionale va consolida puterea de negociere a fermierilor și va facilita o mai bună coordonare pe întreg lanțul valoric.

86. Implementarea cu PSSA va asigura o transformare fundamentală a sectorului, contribuind la atingerea următoarelor obiective și ținte strategice:

86.1 Creșterea producției și asigurarea securității alimentare. PSSA vizează o creștere a producției interne de pește. Acest lucru se va realiza prin reabilitarea infrastructurii, prin modernizarea pepinierelor și prin aplicarea noilor tehnologii de producție. Rezultatul direct va fi sporirea ponderii producției autohtone pe piața internă, contribuind astfel la securitatea alimentară a țării.

86.2 Îmbunătățirea calității și a competitivității. Prin implementarea acțiunilor de ameliorare genetică și de consolidare a capacităților producătorilor, prevăzute de PSSA se va asigura o calitate superioară a produselor de populat piscicol. Odată cu implementarea programelor de selecție și cu formarea de noi specialiști, se va obține un material genetic mai rezistent și mai productiv, ceea ce va crește direct competitivitatea produselor pe piața locală și regională.

87. Implementarea PSSA poate genera efecte pozitive pentru dezvoltarea durabilă a sectorului, prin modernizarea practicilor și eficientizarea proceselor, cum ar fi:

87.1 Impactul asupra producției și consumului:

87.1.1 Creșterea volumului de producție - PSSA va contribui la majorarea producției de pește la nivel național, reducând astfel dependența de importuri și consolidând securitatea alimentară a țării.

87.1.2 Îmbunătățirea calității produselor - programele de selecție genetică și implementarea standardelor internaționale de igienă și siguranță alimentară vor asigura o calitate superioară a produselor piscicole autohtone, sporind încrederea consumatorilor.

87.1.3 Creșterea competitivității - produsele locale, de înaltă calitate, vor deveni mai competitive pe piață, iar consumatorii vor fi încurajați să opteze pentru produse calitative, produsă responsabil.

87.2 Impactul asupra resurselor naturale și a mediului înconjurător:

87.2.1 Utilizarea eficientă a apei - prin promovarea sistemelor de recirculare a apei (RAS) și a altor tehnologii moderne, se va reduce semnificativ consumul de apă, contribuind la o gestionare mai rațională a acestei resurse.

87.2.2 Reducerea poluării - PSSA va încuraja utilizarea furajelor ecologice și a metodelor de producție care minimizează poluarea apelor cu nutrienți și deșeuri, protejând astfel ecosistemele acvatice.

87.2.3 Conservarea biodiversității - Prin implementarea programelor de conservare a fondului genetic și prin promovarea speciilor autohtone, PSSA va

contribui la protejarea biodiversității acvatice și la menținerea unui patrimoniu genetic valoros pentru viitor.

88. Indicatorii de creștere reflectă impactul direct al implementării PSSA asupra sectorului de acvacultură, măsurând progresul real și contribuind la o evaluare obiectivă a succesului programului. Acești indicatori vor include:

88.1 Indicatori cantitativi de creștere - aceștia măsoară creșterea economică și fizică a sectorului;

88.2 Majorarea valorii totale a producției - se va urmări evoluția valorii economice a produselor acestui sector, exprimată în lei. O creștere a acestei valori arată o îmbunătățire a calității produselor și o creștere a competitivității pe piață.

88.3 Sporirea ponderii peștelui autohton pe piața internă - un indicator direct al succesului PSSA va fi creșterea cotei de consum a peștelui produs local, față de cel importat.

88.4 Creșterea numărului de ferme moderne - se va monitoriza numărul de ferme care adoptă sisteme de producție avansate, cum ar fi sistemele de recirculare a apei (RAS), care arată o tranziție către o acvacultură intensivă.

88.5 Indicatori calitativi de creștere - aceștia măsoară evoluția calitativă și profesională a sectorului.

88.6 Rata de adopție a tehnologiilor moderne - se va evalua procentul de fermieri care aplică noile cunoștințe și tehnologii dobândite în urma sesiunilor de instruire.

88.7 Creșterea numărului de specialiști tineri - un indicator al atractivității sectorului va fi numărul de absolvenți ai facultăților de profil care aleg să lucreze în sectorul de acvacultură.

88.8 Consolidarea capacității instituționale privind colectarea datelor - se va evalua eficiența procesului de colectare a datelor și de transmitere a informațiilor, indicând o mai bună coordonare între autorități și producători.

89. Obiectivele PSSA sunt strâns legate de principiile dezvoltării durabile și va contribui la atingerea următoarelor Obiective de Dezvoltare Durabilă:

89.1 ODD 2 Eradicarea Foametei: Prin creșterea producției interne de pește și prin asigurarea unei surse de hrană sănătoase și accesibile;

89.2 ODD 8 Muncă Decentă și Creștere Economică: Prin crearea de locuri de muncă durabile în zonele rurale și prin creșterea valorii economice a sectorului;

89.3 ODD 12 Consum și Producție Responsabilă: Prin utilizarea eficientă a resurselor (apă, furaje) și prin reducerea poluării;

89.4 ODD 14 Viața Acvatică: Prin conservarea resurselor genetice piscicole și prin protejarea ecosistemelor de impactul negativ al activităților umane;

89.5 ODD 17 Parteneriate pentru obiective: Prin promovarea colaborării între instituțiile statului, mediul de afaceri și societatea civilă, obiectiv esențial pentru succesul oricărui program strategic.

90. Nerealizarea acțiunilor propuse în cadrul PSSA, va produce:

90.1 Stagnarea dezvoltării sectorului și a competitivității acestuia. Fără investiții în modernizarea sectorului și a infrastructurii, productivitatea și performanța sectorului ar rămâne la nivelul actual, neatractiv pentru mediu de afaceri, iar țara ar rămâne dependentă de importuri. Lipsa competitivității ar afecta direct profitabilitatea fermelor și ar descuraja orice inițiativă de extindere.

90.2 Nede dezvoltarea fondului genetic și a mediului. Nesuținerea programelor de selecție și de conservare genetică ar duce la o degradare continuă a speciilor autohtone, pierzând un patrimoniu biologic valoros. De asemenea, lipsa unor practici moderne ar crește impactul negativ asupra mediului, prin poluarea apelor și utilizarea ineficientă a resurselor.

90.3 Menținerea situației actuale privind insuficiența specialiștilor în domeniu, sectorul ar continua să fie dominat de practici tradiționale, ineficiente, și nu ar reuși să atragă o forță de muncă calificată. Această lipsă de profesionalism ar limita inovația și ar face sectorul vulnerabil în fața provocărilor actuale.

90.4 Nerealizarea PSSA ar însemna un decalaj tot mai mare față de standardele de calitate, practicate în Uniunea Europeană. Lipsa alinierii ar fi un impediment pentru export și ar limita diversificarea produselor.

Capitolul VI

ESTIMAREA GENERALĂ A COSTURILOR

91. Pentru implementarea cu succes al PSSA este necesară implicarea resurselor umane, financiare și tehnice.

92. Resursele umane vor include personalul din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenției de Intervenții și Plăți pentru Agricultură, IP Institutului Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară, Autorităților Publice Locale, membrii ai organizațiilor necomerciale (cum ar fi Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova), precum și experți în domeniu. Mediul de afaceri, inclusiv operatorii din domeniul de producere și prelucrare, vor juca un rol esențial în implementarea Programului.

93. Resursele financiare sunt veriga importantă pentru implementarea PSSA, prin urmare, ne propunem mobilizarea finanțării din diverse surse, cum ar fi: bugetul de stat (național), fondurile europene (în contextul aderării la UE), investițiile private și programele de granturi (naționale și internaționale).

94. Resursele tehnice reprezintă instrumentele care transformă viziunea în realitate. Accesul la tehnologii moderne și la infrastructură este vital pentru a crește productivitatea și a minimiza impactul asupra mediului. Resursele tehnice necesare includ:

94.1 implementarea tehnologiilor de producție - implementarea sistemelor intensive. Aceste tehnologii permit o creștere eficientă a peștilor cu un consum minim de apă și spațiu;

94.2 modernizarea infrastructurii fizice a fermelor, inclusiv bazinele acvatice, sistemele de evacuare a apei, echipamentele de procesare și depozitare;

94.3 implementarea tehnologiilor de monitorizare - utilizarea de senzori și sisteme de control pentru monitorizarea calității apei, a parametrilor de mediu și a sănătății peștilor. Aceste tehnologii asigură o reacție rapidă în situații de urgență;

94.4 cercetare și inovare - investiții în laboratoare, cercetare și parteneriate public-private care pot genera soluții inovatoare pentru sector (ex: furaje alternative, specii noi de pește, strategii de combatere a bolilor).

95. Estimarea realistă a costurilor pentru fiecare acțiune, cu defalcarea pe ani, asigură o implementare treptată și previzibilă. Acest lucru evită crizele financiare și permite monitorizarea corectă a cheltuielilor.

96. Costurile estimative de implementare a Programului sunt expuse în tabelul 5.

Tabelul 5

**Estimarea costurilor financiare pentru implementarea obiectivelor
Programului Strategic al Sectorului de Acvacultură 2026-2030, etapa I
(Planul de acțiuni 2026-2028)**

Obiectiv specific	Codul progra mului bugetar	Costuri totale, mii lei	Cost estimativ, mii lei		
			2026	2027	2028
Obiectiv specific 1*:		380 800,0	2026	2027	2028
Costuri acoperite din bugetul de stat			-	-	-
Costuri acoperite din asistență externă			-	-	-
Costuri neacoperite			1800,0	191 500,0	187 500,0
Obiectiv specific 2:		22 150,0			
Costuri acoperite din bugetul de stat			-	-	-
Costuri acoperite din asistență externă			-	-	-
Costuri neacoperite			2 200,0	10 125,0	9 825,0
Obiectiv specific 3:		520,0			
Costuri acoperite din bugetul de stat			-	-	-
Costuri acoperite din asistență externă			-	-	-
Costuri neacoperite			200,0	160,0	160,0
Obiectiv specific 4:					
Costuri acoperite din bugetul de stat			-	-	-

Costuri acoperite din asistență externă			-	-	-
Costuri neacoperite		89 900,0	200,0	44 850,0	44 850,0
Obiectiv specific 5:					
Costuri acoperite din bugetul de stat					-
Costuri acoperite din asistență externă			-	-	-
Costuri neacoperite		15 500,0	100,0	7700,0	7700,0
Obiectiv specific 6:					
Costuri acoperite din bugetul de stat		256,1	256,1		
Costuri acoperite din asistență externă					
Costuri neacoperite		39 950,0	7000,0	14975,0	17975,0
Obiectiv specific 7:					
Costuri acoperite din bugetul de stat		67,0		67,0	
Costuri acoperite din asistență externă					
Costuri neacoperite		795,0		322,5	472,5
TOTAL cost Program		549 938,1			
Costuri acoperite din bugetul de stat		323,1	256,1	67,0	
Costuri acoperite din asistență externă		-	-	-	-
Costuri neacoperite		549 615,0	11500,0	269 632,5	268 482,5

* Resursele financiare necesare pentru realizarea obiectivelor specifice prevăzute în Planul de acțiuni al PSSA.

* Resursele financiare necesare pentru realizarea ajustării cadrului normativ național la standardele UE, reprezintă nemijlocit remunerarea funcționarilor publici implicați în proces

97. Per ansamblu, în perioada de implementare al PSSA, cheltuielile totale vor constitui 549 938,1 mii lei, din care 323,1 mii lei sunt costuri acoperite de bugetul de stat și 549 615,0 mii lei surse sunt neacoperite. Potențialele surse ar fi bugetul de stat, asistență din partea partenerilor de dezvoltare, granturi. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare urmează să identifice potențialii parteneri de dezvoltare. Repartizarea costurilor pe fiecare obiectiv specific în parte este descrisă în tabelul nr. 5. Descrierea detaliată a costurilor pe fiecare acțiune și obiectiv, pe ani și pe tipul sursei de finanțare este prevăzut în cadrul Planului de acțiuni al PSSA 2026 - 2028.

98. Este de menționat că o parte din aceste investiții tangențial soluționează și alte probleme ale altor sectoare ale economiei și societății. O parte din acțiuni vor îmbunătăți imaginea țării prin crearea infrastructurii, sporind atractivitatea pentru turiști și vizitatori, altele vor contribui la ameliorarea stării de sănătate a populației, precum și la îmbunătățirea condițiilor de mediu, diminuarea eroziunii terenurilor etc.

Capitolul VII

RISCURI DE IMPLEMENTARE

99. În procesul implementării prezentului Program este posibilă apariția diverselor bariere și riscuri, precum:

99.1 *riscuri interne:*

99.1.1 implicarea insuficientă a factorilor de decizie în realizarea sarcinilor Programului;

99.1.1.2 participarea inefficientă a instituțiilor responsabile de implementarea planului de acțiuni;

99.1.3 lipsa cadrelor calificate în domeniul de referință și fluctuația necontrolată a personalului;

99.1.4 lacune în procesul de implementare.

99.2 *riscuri externe:*

99.2.1 imprevizibilitatea deciziilor politice;

99.2.2 finanțarea insuficientă a măsurilor din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului;

99.2.3 tergiversarea procesului de realizare a măsurilor stabilite de către instituțiile de resort;

99.2.4 lipsa datelor fiabile creează impedimente pentru monitorizarea progresului și justificarea alocărilor de fonduri;

99.2.5 schimbările climatice cum ar fi amenințările secetei și ale inundațiilor pot fi mai severe decât s-a anticipat, afectând resursele de apă și infrastructura piscicolă tradițională;

99.2.6 rezistență din partea piscicultorilor față de inovație, reglementări noi sau cerințe de raportare poate încetini implementarea PSSA.

100. Un rol important în ce privește prevenirea fenomenelor de risc și contracararea consecințelor grave de acționare a acestora îl joacă organele de administrare publică locală în realizarea acțiunilor PSSA.

101. Crearea condițiilor de muncă și de trai pentru populație, atragerea tinerilor în diferite proiecte, în scopul combaterii proceselor demografice ce duc la scăderea forței de muncă și a volumului de consum.

Capitolul VIII

AUTORITĂȚI/INSTITUȚII RESPONSABILE DE IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI

102. Pentru implementarea PSSA sunt stabiliți responsabili în dependență de direcția de activitate.

103. *Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare este autoritatea publică centrală responsabilă de:*

103.1 organizarea meselor rotunde, discuții constatări, concluzi și recomandări ca urmare studiului asupra situației actuale a sectorului de acvacultură;

103.2 promovarea dezvoltării tehnologice și aplicarea tehnologiilor avansate în sector;

103.3 realizarea campaniilor de informare privind avantajele organizării sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură;

103.4 promovarea planificării producției pentru principalele specii produse în exploatațile piscicole. Organizarea sesiunilor de instruire a OP, privind elaborarea și implementarea planurilor de producție în exploatațile piscicole;

103.5 promovarea implementării sistemelor de management al calității și siguranței alimentelor în unitățile de producție și procesare (HACCP și ISO 22000);

103.6 promovarea turismului piscicol. Susținerea formării fermelor pentru pescuit în scop recreativ;

103.7 dezvoltarea serviciilor de extensie și formare

103.8 în baza rapoartelor autorităților responsabile, generalizează și prezenta Guvernului anual, raportul integral privind realizarea Planului de acțiuni;

103.9 elaborează și promovează un nou Plan de acțiuni pentru anii 2029-2030 privind implementarea PSSA.

104. *Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor este autoritatea publică responsabilă pentru:*

104.1 implementarea prevederilor documentelor de politici în domeniul sănătății animalelor de acvacultură, siguranța produselor de acvacultură și produselor prelucrate;

104.2 autorizarea și înregistrarea exploatațiilor care activează în sectorul de acvacultură;

104.3 eliberarea autorizației sanitare veterinare de funcționare exploatațiilor piscicole și monitorizarea activității acestora;

104.4 modernizarea și acreditarea laboratoarelor specializate pentru evaluarea calității produselor pescărești și de acvacultură.

105. *Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură este autoritatea publică responsabilă pentru:*

105.1 gestionarea mijloacele Fondul pentru dezvoltarea sectorului acvaculturii și organizarea pieței produselor pescărești și de acvacultură;

105.2 participarea în cadrul Comisia de evaluare și aprobare pentru examinarea și aprobarea proiectelor investiționale pentru dezvoltarea sectorului de acvacultură;

105.3 monitorizarea și evaluarea implementării proiectelor investiționale în sectorul de acvacultură.

106. Instituțiile de cercetare (IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară și Institutul de Zoologie) sunt responsabile de:

106.1. participarea la inventarierea și cartografierea bazinelor acvatice ca resurse hidrologice de apă pentru sectorul de acvacultură. Evaluarea fezabilității economice a bazinelor acvatice, pentru includerea în complexul de producere a peștelui și produselor de acvacultură ameliorarea genetică a speciilor de pești;

106.2. administrarea laboratorului hidrochimic mobil (autolaborator) și organizarea colectării probelor de la bazinele acvatice;

106.3. conservarea fondului genetic piscicol în conformitate cu principiile de dezvoltare a sectorului de acvacultură;

106.4. asigurarea lucrărilor de selecție și ameliorare a calităților reproductive a raselor de prăsilă și completarea fondului genetic cu noi obiecte piscicole;

106.5. ameliorarea gradului de conștientizare și competență a producătorilor de pește cu privire la beneficiile programelor de selecție și punerea lor în aplicare;

106.6. dezvoltarea rețetelor specifice pentru alimentarea produselor din acvacultură.

107. Instituțiile de învățământ tehnic profesional și pentru consiliere agricolă sunt instituțiile care vor participa la pregătirea personalului calificat (medici veterinari, piscicultor, ihtiolog, hidrochimist, operatori pentru stațiile de incubare, specialiști în managementul resurselor de apă, tehnolog în industrie alimentară), dar și a specialiștilor în cercetare științifică pentru asigurarea sectorului cu personalul necesar pentru buna funcționare a acestuia.

107. Autoritățile Publice Locale sunt responsabile pentru gestionarea și utilizarea rațională a resurselor acvatice locale. Ele decid asupra concesiunii, arendării sau închirierii amenajărilor piscicole aflate în domeniul public/privat al unității administrativ-teritoriale, stimulând astfel activitatea economică.

Capitolul IX

PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI EVALUARE

108. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, este responsabil pentru monitorizarea implementării PSSA și asigură cooperarea cu autoritățile și instituțiile publice în vederea implementării eficiente a acestuia. Datele de facto vor fi comparate cu datele planificate fiind analizate prin comparație.

109. Ministerele și alte autorități administrative centrale, instituțiile publice, asociațiile de profil, în limita competențelor atribuite, vor asigura realizarea PSSA și a planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, raportând anual Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

110. Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, în baza rapoartelor autorităților responsabile, va generaliza și va prezenta Guvernului, până la data de 15 februarie a fiecărui an, raportul integral privind realizarea Planului de acțiuni al PSSA

111. Sistemul de evaluare a PSSA va fi integrat în ciclul de politici/programe și va cuprinde două exerciții de evaluare, unul la finalul primei faze a Programului (2026-2028) – până la data de 31 decembrie 2028, și unul la finalizarea Programului (2029-2030) – 31 decembrie 2030. Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare va fi responsabil de coordonarea atât a evaluărilor intermediare, cât și a evaluării finale.

112. În urma evaluării gradului de implementare a PSSA, precum și a situației existente la momentul expirării Planului de acțiuni în vigoare, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, va elabora și promova un nou Plan de acțiuni, pentru perioada următoare, privind implementarea PSSA.

PLAN DE ACȚIUNI
pentru anii 2026-2028 privind implementarea Programului Strategic al Sectorului de Acvacultură 2026-2030

Nr. crt.	Obiectiv general / obiective specifice / acțiuni	Indicator de monitorizare	Cost estimativ, mii lei	Surse de finanțare	Termenul de realizare	Instituții responsabile	Coreponsabili
1	2	3	4	5	6	7	8
Obiectivul general: Asigurarea securității alimentare a țării prin sporirea ponderii producției interne cu 50% până în 2030, bazată pe optimizarea calității, creșterea competitivității și a performanței sectorului de acvacultură							
Obiectivul specific nr. 1. Până la sfârșitul anului 2028, extinderea capacității de producție prin creșterea cu 35% a suprafeței totale de bazine acvatice dedicate acvaculturii durabile, reabilitarea a cel puțin 25% din bazinele degradate existente.							
1.1.	- Inventarierea și cartografierea bazinelor acvatice ca resurse hidrologice de apă pentru sectorul de acvacultură. - Evaluarea fezabilității economice a bazinelor acvatice, pentru includerea în complexul de producere a peștelui și produselor de acvacultură.	Bazine acvatice cu potențial pentru acvacultură: inventariate, cartografiate și cu fezabilitate evaluată (%); Proporția bazinelor	1 900,0 1 500,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	2026-2027	MAIA; AM; APL	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Institutul de Zoologie;

		Identificate ca viabile și incluse în planurile de investiții (%)					Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova
1.2	Valorificarea și introducerea în proces de piscicultură a corpurilor de apă neutilizate. Curățarea chiuvetei (albici) heleșteielor de nămol și pietriș. Restabilirea construcțiilor hidrotehnice.	Numărul de corpuri de apă curățate și reabilite / construcții hidrotehnice reparate	375 000,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate	2027- 2028	MAIA; AIPA; AM; APL	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova; Companii de construcții, Investitori privați

1.3	Achiziționarea unui laborator hidrochimic mobil (autolaborator), pentru organizarea colectării rapide a probelor și obținerea rezultatelor veridice	Autolaborator hidrochimic lucrativ	2 000,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	2027	MAIA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Institutul de zoologie
-----	---	------------------------------------	---------	---	------	------	---

1.4	Organizarea meselor rotunde, discuții constatări, concluzii și recomandări ca urmare studiului asupra situației actuale a sectorului de acvacultură	30 zile consultanță	200,0	Bugetul autorităților/instituțiilor implicate	2027	MAIA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova; Instituția Publică Centrul de Consiliere Agricolă și Rurală
1.5	Perfectarea cadrului legislativ de mediu care creează impedimente pentru dezvoltarea sectorului de acvacultură	Hotărâre de Guvern adoptată	200,0	Buget de stat	2026-2027	MM; AM	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor

							din Republica Moldova
Obiectivul specific nr. 2. Conservarea fondului genetic piscicol în conformitate cu principiile de dezvoltare a sectorului de acvacultură, către anul 2028.							
2.1	Majorarea efectivului reproducătorilor de prăsilă: - rase de crap autohtone (Crap de Telenești cu solzi; Crap de Telenești cu solzi în ramă; Crap de Cubolta cu solzi; crap de Mîndic cu solzi dispersați); - liniile selecționate de pești fitofagi a generațiilor VI-V: sînger, novac, cosaș; și menținerea lor în „puritate” pentru producerea materialului de populat piscicol înalt calitativ.	Ferme atestate în categoria de prăsilă;	500,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	2026-2028	MAIA; ANSA; AIPA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Institutul de Zoologie
2.2	Reabilitarea pepinierelor piscicole. Restabilirea construcțiilor hidrotehnice ale pepinierelor. Popularea pepinieriilor cu material genetic reproductiv	2 pepiniere piscicole restabilite și puse în funcțiune	3 550,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate	2027-2028	MAIA; AIPA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Agenți economici
2.3	Asigurarea lucrărilor de selecție și ameliorare a calităților reproductive a	Două loturi de reproducători;	5 500,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și	2026-2028	MAIA; ANSA	IP Institutul Național de Cercetări

	raselor de prăsilă și completarea fondului genetic cu noi obiecte piscicole	rase și linii create		asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate			Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară, Agenți economici
2.4	Sporirea gradului de conștientizare și competență a producătorilor de pește cu privire la beneficiile programelor de selecție și punerea lor în aplicare; Promovarea realizărilor de selecție și rolul lor în conservarea și restabilirea resurselor genetice piscicole	Numărul de fermieri (%) care aplică noile cunoștințe	100,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	Anual	MAIA; ANSA; AIPA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară, Agenți economici
2.5	Inițierea organizării producerii nutrețurilor combinate cu recepturi speciale pentru pești. Susținerea achiziționării echipamentelor necesar pentru producerea nutrețurilor combinate	Dotarea cu echipament (două unități de producere)	12 500,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate	2027-2028	MAIA; AIPA; ANSA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Institutul de Zoologie Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova

Obiectivul specific nr. 3. Organizarea sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură. Promovarea instituirii și recunoașterii a cel puțin 2 organizații de producători (OP) și a 1 organizații interprofesionale (OI) până la finele anului 2028							
3.1	Realizarea campaniilor de informare privind avantajele organizării sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură	Materiale informative, broșuri distribuite	200,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate	2026	ANSA; MAIA; APL	Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica; Companii specializate în marketing și comunicare; Media locală
3.2.	Organizarea meselor rotunde în vederea identificării și sprijinirii înființării Organizațiilor de Producători (OP) și a Organizațiilor Interprofesionale (OI), cu scopul de a asigura o mai bună organizare a sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură	Numărul de mese rotunde organizate; Numărul de participanți	170,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate	2026-2027	MAIA; ANSA; APL	Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova; Parteneri privați și internaționali
3.3	Promovarea planificării producției pentru principalele specii produse în exploatațile piscicole. Organizarea sesiunilor de instruire a OP, privind elaborarea și implementarea planurilor de producție în exploatațile piscicole.	Numărul sesiunilor de instruire organizate	150,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate	2027-2028	CCAR; ANSA	Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova;

							Organizațiile de producători create în sector, Parteneri privați și internaționali
Obiectiv specific 4: Până la finele anului 2028, creșterea cu 25% a ratei de implementare a sistemelor de management al calității și siguranței alimentare (HACCP și ISO 22000) în unitățile de producție și procesare a peștelui. Creșterea valorii produselor locale pe piața internă, prin lansarea a cel puțin 2 campanii anuale de marketing care să promoveze produsele locale.							
4.1	Promovarea implementării sistemelor de management al calității și siguranței alimentelor în unitățile de producție și procesare (HACCP și ISO 22000). Organizarea seminarelor și workshop-urilor cu producătorii și procesatorii pentru pregătirea și dezvoltarea propriilor planuri de implementare a sistemelor de management al calității și siguranței alimentelor în unitățile de producere și procesare	Rata de implementare a sistemelor de management al calității (HACCP/ISO 22000)	150,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate	2027-2028	CCAR; ANSA; MAIA; AIPA	Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova /OP și OI
4.2	Susținerea investițiilor pentru construcția, reconstrucția și modernizarea unităților de prelucrare a peștelui și produselor pescărești. Implementarea sistemelor de management al calității și siguranței alimentelor în unitățile de producere și procesare	Numărul de unități de producție și procesare modernizate sau reconstruite	38 150,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare; Finanțare privată și parteneriate	2027-2028	MAIA; AIPA; ANSA	Fermieri; Operatori; Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova

4.3	Modernizarea și acreditarea laboratoarelor specializate pentru evaluarea calității produselor pescărești și de acvacultură	Laborator modernizat și acreditat	31 000,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	2027-2028	ANSA; MAIA;	Instituția Publică „Centrul Național Sănătatea Animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor
4.4.	Promovarea turismului piscicol și susținerea formării fermelor pentru pescuit în scop recreativ. Promovarea modelelor de gestionare ecologică a resurselor acvatice.	Crearea minim a 4 ferme pentru pescuit în scop recreativ	20 000,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	2027-2028	MAIA, AIPA, ANSA, APL	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova; Institutul de zoologie
4.5	Promovarea rezultatelor remarcabile în piscicultură: - Suport pentru participarea la expoziții naționale și internaționale.	Participarea la cel puțin 2 expoziții naționale și internaționale	200,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	Anual	MAIA; AIPA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și

	- Lansarea a cel puțin 2 campanii anuale de marketing care să promoveze produsele locale.	Numărul de campanii anuale de marketing lansate și documentate					Medicină Veterinară, Fermele piscicole; Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova
Obiectiv specific 5: Stimularea practicării acvaculturii de ape dulci prin consolidarea capacităților piscicultorilor și creșterii numărului specialiștilor tineri în sector, către anul 2028.							
5.1	Sensibilizarea practicării piscicultori profesioniști în rândul piscicultorilor și promovarea acesteia și în rândul tinerilor	Numărul de participanți la instruire; Numărul de vizite organizate	100,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	Anual	MAIA; AIPA	Instituții cu profil agricol; Sectorul privat; Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova
5.2	Dezvoltarea serviciilor de extensiune și formare. Crearea de echipe mobile de specialiști și platforme digitale de suport consultativ.	Servicii de extensie și formare dezvoltate;	200,0	FDSAOPPPA; Fonduri internaționale și	2027-2028	MAIA; AIPA; ANSA	Instituția Publică Centrul de Consiliere

		Echipă mobilă de specialiști formată		asistență pentru dezvoltare			Agricolă și Rurală; IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Universitatea Tehnică din Moldova
5.3	Consolidarea capacități instituțiilor de învățământ pentru pregătirea specialiștilor în sectorul de acvacultură (ingineri, ihtiologi, hidrochimiști, tehnicieni piscicoli, operatori stație pentru incubare). Promovarea învățământului profesional dual.	Numărul de absolvenți angajați în sector	15 000,0	FDSAOPPPA; Fonduri europene și internaționale; Parteneriate public-private Instituțiile de învățământ (fonduri proprii)	2027-2028	MAIA; AIPA	UTM; Colegii cu profil agricol
Obiectiv specific 6. Până la finele anului 2030 creșterea rezilienței la șocurile climatice (secetă, inundații), pentru cel puțin 50% din fermele piscicole							
6.1	Promovarea implementării sistemelor inteligente de monitorizare de la distanță a parametrilor mediului acvatic pentru piscicultură (un proiect pilot).	Rata de implementare a măsurilor de reziliență climatică în fermele piscicole (%)	500,0	FDSAOPPPA; Fonduri europene și internaționale; Parteneriate public-private	2028	MAIA; AIPA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Institutul de Zoologie;

							Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova
6.2	Încurajarea investițiilor în infrastructuri reziliente la inundații (ex: diguri de protecție, sisteme de drenaj controlat) și la secetă (bazine de retenție, sisteme de colectare a apei pluviale)	Proiect investițional aprobat pentru finanțarea a 10 ferme piscicole	5 000,0	FDSAOPPPA; Fonduri europene și internaționale; Fondul Ecologic Național; Parteneriate public-private	Anual	MAIA; AIPA; Agenția „Apele Moldovei”; APL	Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova; Agenți economici
6.3	Minimizarea amenințărilor pentru exploatarea piscicole. Controlul vegetației din jurul iazurilor, promovarea și susținerea instalării dispozitivelor de alungare a prădătorilor din jurul heleșteilor exploatate pentru producerea peștelui pentru consum și a materialului de populat piscicol.	Numărul de dispozitive instalate pentru alungarea prădătorilor	2 000,0/100 sisteme	FDSAOPPPA; Fonduri europene și internaționale; Fondul Ecologic Național; Parteneriate public-private	Anual	MAIA; AIPA; Agenția „Apele Moldovei”; APL	Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova; Agenți economici
6.4	Dezvoltarea cadrului normativ pentru acordarea ajutoarelor întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul de acvacultură pentru repararea pagubelor cauzate de dezastre naturale, animale protejate, pentru inovarea sectorului de acvacultură.	Hotărâre de Guvern adoptată	189.1	Bugetul autorității responsabile	2026	MAIA; CC	Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova;

							Agenți economici
6.5	Valorificarea principiilor economiei circulare în acvacultura națională, integrarea sistemelor de recirculare în sectorul de acvacultură (RAS - Recirculating Aquaculture Systems).	Numărul de ferme care au adoptat sisteme de producție avansate;	15 950,0	Bugetul de stat, Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare, Finanțare privată și parteneriate	2027 -2028 2027	MAIA, MM, AM, AIPA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Agenți economici
6.6	Promovarea diversificării speciilor cultivate în exploatațiile piscicole cu specii tolerante la schimbările climatice. Realizarea studiilor de cercetare pentru identificarea speciilor de pești indigene sau adaptate, care prezintă o toleranță crescută la variațiile de temperatură, salinitate și nivelul oxigenului dizolvat (2 proiecte pilot).	Proiecte în desfășurare; Numărul de specii cultivate	2 500,0	FDSAOPPPA; Fonduri europene și internaționale; Fondul Ecologic Național	2028	MAIA; MM	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Institutul de Zoologie
6.7	Dezvoltarea legislației privind introducerea în acvacultură a speciilor noi de pește prin alinierea la Regulamentul (CE) nr. 708/2007 al Consiliului din 11 iunie 2007 privind utilizarea în acvacultură a speciilor exotice și a speciilor absente la nivel local.	Hotărâre de Guvern adoptată	67,0	Bugetul de stat, Fonduri internaționale și asistență pentru dezvoltare	2026	MAIA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Uniunea de persoane juridice

							Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova
Obiectiv specific 7. Consolidarea capacității operaționale a sectorului de acvacultură pentru implementarea unui sistem național de colectare și gestionare eficientă a datelor în sector, către anul 2027.							
7.1	Elaborarea unui ghid de bune practici pentru colectarea datelor din sectorul de acvacultură.	Ghid de bune practici elaborat și aprobat prin ordin	67,0	FDSAOPPPA; Sursele financiare ale instituției responsabile de acțiune; Fonduri europene și internaționale	2027	MAIA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova
7.2	Promovarea implementării Hotărârea Guvernului nr. 416/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind colectarea, recepționarea, procesarea, gestionarea și utilizarea datelor științifice din sectorul de acvacultură. Organizarea sesiunilor anuale de instruire privind modul îndeplinirii	Numărul de producători care au transmis datele în timp	645,0	Sursele financiare ale instituției responsabile de acțiune; Fonduri europene și internaționale	2027-2028	MAIA	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară;

	chestionărilor aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.416/2025.						Uniunea de persoane juridice; CCAR; Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova
7.3	Consolidarea capacității OP și OI pentru colectarea, comasarea și transmiterea datelor către INCAAMV.	Numărul de producători, procesatori și comercianți pregătiți	150,0	Sursele financiare ale instituției responsabile de acțiune	2028	IP Institutul Național de Cercetări Aplicative în Agricultură și Medicină Veterinară; MAIA	Producători, procesatori și comercianți; Instituția Publică Centrul de Consiliere Agricolă și Rurală